

Alle 15- vuotiaiden tekemien väkivaltarikosten kasvu ja siihen vaikuttavat syyt

**Kirjallisuuskatsaus aiheeseen ja mahdollisiin
ratkaisuihin**

Meri Ojanen & Alina Pohjola

02/2025

Opinnäytetyö / poliisi (AMK)

Lapsi, joka saa hellyyttä, oppii rakastamaan.
Lapsi, jota rohkaistaan, oppii luottamaan itseensä.
Lapsi, jota kiitetään, oppii olemaan kiitollinen.
Lapsi, joka näkee annettavan omasta muille,
oppii olemaan huomaavainen.
Lapsi, joka saa tietoa, oppii tuntemaan viisauden.
Lapsi, joka elää onnellisena, löytää rakkauden.

- Ronald Russell -

Tiivistelmä

TEKIJÄ:	Meri Ojanen & Alina Pohjola
OPINNÄYTETYÖN NIMI:	Alle 15- vuotiaiden tekemien väkivaltarikosten kasvu ja siihen vaikuttavat syyt.. Kirjallisuuskatsaus aiheeseen ja mahdollisiin ratkaisuihin.
OPINNÄYTETYÖN MUOTO:	tutkimuksellinen
JULKISUUSASTE:	julkinen
OHJAAJA:	Lauri Tammiaho & Tuomas Liinamaa
TUTKINTO:	poliisi (AMK)
SIVUMÄÄRÄ:	44
TARKASTUSKUUKAUSI JA -VUOSI:	02/2025
AVAINSANAT:	alle 15-vuotias, nuoret, lapset, väkivaltarikos, 2020-luku, kirjallisuuskatsaus

Tämä opinnäytetyö tarkastelee alle 15-vuotiaiden tekemiä väkivaltarikoksia Suomessa 2020-luvulla. Tavoitteenamme on syventää ymmärrystä näiden rikosten taustasyistä ja selvittää, miksi niiden määrä on noussut viime vuosina. Opinnäytetyössä käsittelemme erityisesti alle 15-vuotiaiden tekemien väkivaltarikosten erityispiirteitä ja ilmiön kehitystä.

Tutkimuksemme on laadullinen kirjallisuuskatsaus ja aineistomme on kerätty aiheeseen liittyvästä kirjallisuudesta sekä tilastoista. Aihe on erittäin ajankohtainen ja relevantti, ja työ on suunnattu kaikille, joita aihe kiinnostaa.

Keskeiset havaintomme osoittavat, että vaikka rikollisuuden kokonaismäärä alle 15-vuotiaiden keskuudessa ei ole kasvanut, väkivaltarikosten määrä on kuitenkin lisääntynyt, ja niiden luonne on muuttunut raaemmaksi. Tämän ilmiön ymmärtäminen on olennaista, jotta voimme kehittää ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä ja tukea nuoria rikollisuuden kierteestä pois.

Abstract

AUTHOR:	Meri Ojanen & Alina Pohjola
TITLE OF THESIS:	The increase in violent crimes committed by individuals under 15 years old and the factors influencing it. A literature review on the topic and possible solutions.
TYPE OF THESIS:	research-based thesis
PUBLICITY:	public
SUPERVISOR:	Lauri Tammiäho & Tuomas Liinamaa
DEGREE:	Bachelor of Police Services
NUMBER OF PAGES:	44
MONTH AND YEAR OF REVIEW:	02/2025
KEYWORDS:	under the age of 15, youth, children, violent crime, the 2020s, literature review

This thesis examines violent crimes committed by individuals under the age of 15 in Finland during the 2020s. Our aim is to deepen the understanding of the underlying causes of these crimes and to investigate why the numbers has increased in recent years. In this thesis, we specifically address the unique characteristics and development of violent crimes committed by individuals under the age of 15.

Our research is a qualitative literature review, and the data has been collected from relevant literature and statistics. The topic is highly relevant and timely, and the work is aimed at anyone interested in the topic.

Our key findings indicate that while the overall crime rate among individuals under 15 has not increased, the number of violent crimes has increased, and their nature has become more vicious. Understanding this phenomenon is essential for developing preventive measures and to support young people to break free from the cycle of crime.

Sisällys

1 Johdanto	7
2 Teoria.....	8
2.1 Menetelmä.....	8
2.2 Aihe ja tutkimuskysymykset	9
2.3 Aineiston keruu	10
3 Alle 15-vuotiaiden tekemät väkivaltarikokset Suomessa.....	12
3.1 Yleistä väkivaltarikoksista	12
3.2 Tappo 21:1 §	13
3.3 Pahoinpitely 21:5 §	13
3.4 Kuolemantuottamus 21:8 §	14
3.5 Vammantuottamus 21:10 §.....	14
3.6 Ryöstö 31:1 §	14
3.7 Törkeä henkeen törkeä henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelu 21:6 a §15	
4 Alle 15-vuotiaiden tekemien väkivaltarikosten määrä Suomessa.....	17
4.1 Tilastoja	17
4.2 Alle 15-vuotiaiden tekemien väkivaltarikosten kasvuun vaikuttavat syyt.....	19
4.3 Vuoden 2024 tilanne ja tulevaisuuden näkymä	20
5 Seuraukset alle 15-vuotiaalle rikoksentekijälle	23
5.1 Alle 15-vuotias rikoksentekijä.....	23
5.2 Esitutinnan suorittaminen alle 15-vuotiaan kohdalla.....	23
5.3 Alle 15-vuotiaan vahingonkorvausvastuu	24
6 Mitä ratkaisuja alle 15-vuotiaiden rikollisuuden hillitsemiseksi	26
6.1 Rikosvastuun ikärajan laskeminen.....	26
6.2 Muiden ihmisten vaikutus nuoren käytökseen.....	27
7 Kriminologian osoittamat syyt väkivaltarikosten takana	29
7.1 Yleistä.....	29
7.2 Sosiaalisen paineen teoria	29
7.3 Valikoitumisteoria	30
7.4 Oppimisteoriat	30
7.5 Leimaamisteoria	31
7.6 Sosiaalisen kontrollin teoria	32
7.7 Itsekontrolliteoria	32
8 Erityispiirteitä alle 15-vuotiaiden tekemissä väkivaltarikoksissa	34
8.1 Nöyryyttämistä väkivalta ja tekojen kuvaaminen	34
8.2 Huomion ja julkisuuden haku	35
8.3 Haasteet.....	37
8.4 Tapahtumapaikat.....	38
8.5 Sosiaalinen media	39

9 Pohdinta.....	41
9.1 Johtopäätökset	41
9.2 Lopuksi.....	43
10 Lähteet.....	45

1 Johdanto

Latinalainen metafora: tabula rasa eli tyhjä taulu viittaa ajatukseen, että ihmiset syntyvät ilman sisäsyntyisiä mielipiteitä tai tietoa, ja että kaikki oppiminen ja käyttäytyminen muotoutuvat ympäristön, kokemusten ja kasvatuksen kautta. Tämä käsite liittyy erityisesti filosofi John Locken ajatuksiin. (Lappi, 2001.) Erinäiset tekijät, kuten heikot sosiaaliset suhteet, huono sosioekonominen asema ja turvattomuus ovat tekijöitä, jotka voivat vaikuttaa ihmisten rikoskäyttämiseen. Mutta miksi nuoret lapset päätyvät tekemään väkivaltaa toisille? Opinnäytetyössämme pyrimme vastaamaan kysymykseen miksi alle 15-vuotiaat lapset päätyvät tekemään väkivaltarikoksia.

Aihe on ajankohtainen ja sitä voidaan pitää yhteiskunnallisesti tärkeänä. Olemme havainneet, että viime aikoina alle 15-vuotiaiden tekemät väkivaltarikokset ovat nousseet esiin uutisissa yhä useammin, lähes päivittäin. Helsingin Sanomien nettisivujen julkaisussa *Alle 15-vuotiaiden väkivalta lisääntyy hälyttävästi, kertoo Tilastokeskus* (Etelämäki, 2024) kerrotaan, että vuonna 2023 alle 15-vuotiaita epäiltiin pahoinpitelyistä yhteensä vajaat 4 600 kertaa. Nuorten epäiltyjen pahoinpitelijöiden määrä on kasvanut vuodesta 2019 lähtien.

Opinnäytetyömme ei ainoastaan tavoittele rikollisuuden ymmärtämistä, vaan myös sen taustalla vaikuttavien syiden selvittämistä. Opinnäytetyö on suunnattu kaikille, joita aihe kiinnostaa, sekä etenkin poliisiorganisaatiossa työskenteleville henkilöille. Poliisissa usein kuulee lausahduksen, että ei tarvitse hyväksyä, mutta on hyvä ymmärtää, kun puhutaan henkilöistä, joka on tehnyt jonkun rikoksen. Tämä ajatus on myös opinnäytetyömme takana. Meidän ei tarvitse hyväksyä alle 15-vuotiaiden tekemiä väkivaltarikoksia, mutta meidän täytyisi pyrkiä ymmärtämään syitä tekojen takana, jotta tulevaisuudessa voidaan tilanteelle tehdä jotain. On tärkeää huomata, että emme hyväksy nuorten väkivaltaisia tekoja, mutta pyrimme syventämään ymmärrystämme siitä, mitä niiden takana todella on. Opinnäytetyö on suunnattu poliisiorganisaatioissa työskenteleville ja muille aiheesta kiinnostuneille. On tärkeää, että poliisissa pyritään ymmärtämään nuorten käyttäytymisen syyt, jotta organisaatiossa voidaan kehittää ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä ja tukea nuorten hyvinvointia.

Alle 15-vuotiaiden väkivaltaisten tekojen lisääntyminen sekä nuorten keskuudessa toimivien väkivaltaisten ryhmien vaikutus ovat herättäneet laajaa huolta yhteiskunnassa. Tämä ilmiö koskettaa monia eri tahoja, ja sen ymmärtäminen on avainasemassa, kun etsitään ratkaisuja ja keinoja ehkäistä väkivaltaa lasten keskuudessa tulevaisuudessa.

2 Teoria

2.1 Menetelmä

Opinnäytetyömme on yhteenveto jo olemassa olevasta aiheeseen liittyvästä tutkitusta tiedosta. Eli opinnäytetyömme menetelmä on kirjallisuuskatsaus. Kirjallisuuskatsaus on tutkimusmenetelmä, jossa tutkitaan ja arvioidaan aiempaa tutkimustietoa valitusta aiheesta. Se ei sisällä uutta empiiristä tutkimusta, vaan sen tavoitteena on kerätä, jäsentää ja tulkita jo olemassa olevaa tietoa, jotta voidaan muodostaa kokonaiskuva aiheesta. Kirjallisuuskatsaus voidaan jakaa kolmeen eri tyyppiin: kuvaileva kirjallisuuskatsaus, systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja meta-analyysi. (Salminen 2011, 6.)

Yleiskatsaukseksi luonnehdittu kuvaileva kirjallisuuskatsaus on yksi yleisimmistä kirjallisuuskatsauksen tyypeistä, jotka ei sisällä tiukkoja ja tarkoin määriteltyjä sääntöjä. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus mahdollistaa väljemmät tutkimuskysymykset verrattuna systemaattisen katsauksen tai meta-analyysiin. (Salminen 2011, 6.) Kuvailevassa tutkimuksessa keskeistä on tiedon lisääminen ja pyrkimys vastata kysymyksiin mitä ja miten. (Helakorpi 1999, 26.)

Valitsimme menetelmäksi kirjallisuuskatsauksen, koska haluamme ymmärtää tutkimusaiheen taustaa, kehitystä ja eri näkökulmia laajasti. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on sopiva valinta opinnäytetyöhömmme, sillä se antaa mahdollisuuden tarkastella monia eri lähteitä ja tuottaa laajan, mutta johdonmukaisen kokonaiskuvan aiheesta. Kirjallisuuskatsaus voi käsitellä muun muassa psykologisia, sosiaalisia ja ympäristöllisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat lasten käyttäytymiseen väkivaltarikoksia tehdessä.

Opinnäytetyöprosessin alkuvaiheessa pohdimme muitakin toteutustapoja, kuten kyselytutkimuksia rikostutkijoille, jotka tutkivat alle 15-vuotiaiden lasten tekemiä rikoksia. Lisäksi pohdimme rikostutkijoihin kohdistuvaa haastattelua mutta päädyimme aina lopulta kuitenkin kirjallisuuskatsaukseen. Koimme, että kirjallisuuskatsaus mahdollistaa aiheen syvällisen tarkastelun useista eri lähteistä ja näkökulmista. Se voi tuoda esiin erilaisia teorioita, malleja ja tutkimustuloksia, jotka haastattelujen tai kyselyiden kautta ei välttämättä tulisi esiin. Lisäksi koemme, että kirjallisuuskatsauksella saamme paremmin vastaukset tutkimuskysymyksiimme. Koimme, että kyselytutkimuksen haasteiksi olisi voinut nousta muun muassa kyselytutkimuksen kohdentaminen. Pohdimme kyselytutkimuksen toteutuksessa myös mahdollisina vastaajina sosiaalityöntekijöitä, alle 15-vuotiaiden vanhempia tai jopa itse alle 15-vuotiaita lapsia. Tulimme lopulta siihen tulokseen, että kyselytutkimus vain yhdelle näistä edellä mainituista kohderyhmistä toisi ainoastaan yhdestä suunnasta näkemyksen aiheeseemme, jonka takia kyselyä tulisi kohdentaa useampaan kohderyhmään tutkimuksen luotettavuuden ja kriittisen tarkastelun kestävyuden vuoksi.

Haastatteluiden toteuttamisessa olisi tullut luultavasti sama ongelma vastaan, eli kuka juuri osaisi aiheestamme parhaiten kertoa. Kyselytutkimus olisi vaatinut hyvinkin laajan kyselyn ja myös haastattelu olisi vaatinut monia eri vastaajia siihen, jolloin työn toteuttaminen olisi koitunut liian suureksi. Tämän seurauksena koimme, että kirjallisuuskatsaus on aihettamme mieltien kaikista parhaiten sopiva, kattavin sekä aihetta parhaiten avaava tutkimusmenetelmä tähän opinnäytetyöhön.

2.2 Aihe ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, mitkä ovat vaikuttavia tekijöitä alle 15-vuotiaiden tekemissä väkivaltarikoksissa ja onko rikoskäyttäytyminen muuttunut alle 15-vuotiaiden kohdalla 2020-luvulla. Lisäksi käsittelemme alle 15-vuotiaiden tekemien väkivaltarikosten määriä eri tilastoiden ja muiden lähteiden valossa.

Tutkimuskysymykset, joihin pyrimme vastaamaan opinnäytetyössämme ovat:

1. Mitä syitä alle 15-vuotiaiden tekemien väkivaltarikosten takana on?
2. Onko alle 15-vuotiaiden rikoskäyttäytyminen muuttunut tai lisääntynyt viime vuosina?

Olemme rajanneet aiheen alle 15-vuotiaisiin nuoriin ja heidän tekemiin väkivaltarikoksiin, koska haluamme saada paremman käsityksen rikollisuuden juurisyyistä ja siitä miksi niin nuoret päätyvät tekemään väkivaltarikoksia. Lisäksi opinnäytetyömme aiheen rajaukseen vaikutti hyvin paljon se, että meitä molempia kiinnostaa tulevaisuudessa työskennellä nuorten ja lasten parissa poliisiorganisaation sisällä. Aihe siis kiinnosti paljon molempia ja tuntui siltä, että haluamme itsekin saada siitä lisää tietoa. Päädyimme tämän seurauksena tekemään opinnäytetyön yhdessä ja koemme, että saimme näin kerättyä ja käsiteltyä löytämäämme aineistoa laajemmin ja perusteellisemmin. Opinnäytetyön tarkoituksena ei kuitenkaan ole laatia kaiken kattavaa tutkimusta, jossa löydettäisiin ratkaisuja rikollisuuden syille, vaan tarkoituksena on luoda pohjaa mahdollisille tuleville tutkimuksille kooten yleiskatsauksen alle 15-vuotiaiden väkivaltarikollisuudesta.

Opinnäytetyössä rajaamme käsittelyn rikosnimikkeiden osalta tiettyihin väkivaltarikoksiin, jotka on määritelty rikoslain 21 luvun mukaan sekä rikoslain 31 luvun mukaan. Rikoslain 21 luvusta käsittelemme rikoksia, joihin liittyy jonkinlainen fyysinen väkivalta tai sen uhka. Näiden rikosnimikkeiden käsittelyn ulkopuolelle on jätetty esimerkiksi rikosnimikkeet, joissa esiin tulee henkinen väkivalta tai seksuaalinen väkivalta. Otamme rikosnimikkeissä käsittelyyn näiden 21 luvun väkivaltarikosten lisäksi rikoslain 31 luvusta ryöstön, koska siihen liittyy myös tämä jonkinlainen fyysinen väkivalta tai sen uhka. Haluamme rajata rikosnimikkeiden käsittelyn näin, koska haluamme keskittyä nimenomaan fyysiseen väkivaltaan liittyviin väkivaltarikoksiin ja koemme, että

muiden rikosnimikkeiden lisääminen tähän opinnäytetyöhön olisi tarpeetonta. Se laajentaisi aihetta liikaa eikä tukisi meidän opinnäytetyömme tutkimuskysymyksiin vastaamista millään tavalla.

2.3 Aineiston keruu

Aineisto kirjallisuuskatsauksessa on keskeinen vaihe, joka vaikuttaa merkittävästi tutkimuksen laatuun ja luotettavuuteen. Ensimmäinen askel aineiston keruussa oli tutkimuskysymysten määrittely, se ohjasi hakuprosessia ja auttoi myös fokusoimaan relevanttien lähteiden etsimistä. Kerättyjen lähteiden arviointi oli myös olennainen osa prosessiamme; tutkimusten laatu, metodologiset vahvuudet ja heikkoudet sekä tulosten luotettavuus on pyritty ottamaan huomioon opinnäytetyössämme. Tiedonhakuna olemme hyödyntäneet erilaisia tiedonhankintavälineitä internetissä, kuten esimerkiksi Googlea, Google Scholaria, sekä tekoälyä. Näihin hakupalveluihin olemme syöttäneet opinnäytetyömme kannalta keskeisiä avainsanoja ja keränneet aineistoa siten. Olemme keränneet opinnäytetyöhömme aineistoa myös poliisiammattikorkeakoulun kirjastosta, sekä Jyväskylän kaupunginkirjastosta. Lisäksi olemme hyödyntäneet Theseusta. Aloitimme aineiston keruun keräämällä paljon erilaisia ajankohtaisia artikkeleita, aiheeseen liittyvää kirjallisuutta, joista siten yritimme poimia mahdollisimman relevantteja ja luotettavia lähteitä opinnäytetyöhömme. Lisäksi olemme hyödyntäneet aineistossa ajantasaisia ja voimassa olevia lakeja.

Lopuksi olemme kirjoittaneet loppupohdinnan, jossa aineisto on pyritty tiivistämään ja analysoimaan mahdollisimman systemaattisesti, jotta voidaan tunnistaa keskeiset teemat, suuntaukset ja mahdolliset tutkimusaukot. Tällainen huolellinen aineiston keruu varmistaa, että kirjallisuuskatsaus tarjoaa luotettavaa ja ajankohtaista tietoa valitustamme aiheesta.

Työn tavoitteena oli selvittää mitä eri vaikuttavia syitä alle 15-vuotiaiden väkivallanteon tehneiden taustalla on ja ovatko ne lisääntyneet viime vuosina. Tavoitteena oli luoda kirjallisuuskatsaus näiden käsitteiden ja aiheen ympärille. Opinnäytetyö on julkinen, eikä siinä ole salassa pidettävää aineistoa tai salausmerkintöjä.

Aiheesta löytyy valmiiksi jo jonkun verran tietoa ja sitä on käsitelty paljon eri alustoilla eri ihmisten toimesta ja eri näkökulmista, mutta pääosin erilaisella rajauksella. Esimerkkeinä: Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö, jonka aiheena on 15–17-vuotiaat väkivaltarikosten tekijöinä ja aiheen alaotsikkona on: Mitä syitä nuorten väkivallantekojen takaa löytyy? (Kantola 5/2024). Kyseisessä opinnäytetyössä rajaus on tehty juuri 15–17-vuotiaisiin, eikä siinä käsitellä alle 15-vuotiaiden väkivaltarikollisuutta. Toinen esimerkki on: Helsingin yliopiston Valtiotieteellinen tiedekunnan Sosiologian Pro gradu –tutkielma, jonka aiheena on Nuorten vakavan väkivallan muutos ja

teonpiirteet vuosina 2002–2010 (Rissanen 10/2012). Tässäkin tutkielmassa tarkastellaan poliisin tietoon tullutta nuorten väkivaltaa, mutta tutkielma on rajattu 18–20-vuotiaisiin nuoriin.

3 Alle 15-vuotiaiden tekemät väkivaltarikokset Suomessa

3.1 Yleistä väkivaltarikoksista

Rikos voidaan määritellä muodollisesti: rikos on laissa rangaistavaksi säädetty inhimillinen teko, joka on määritelty rikoslaisissa tai muualla lainsäädännössä. Tehdyllä rikoksella tarkoitetaan rangaistavan tunnusmerkistön mukaista tehtyä tekoa. Se voi olla täytetty teko tai jäää yrityksen tai jopa valmistelun asteelle. (Rantaeskola, 2022, 28–29).

Väkivalta on käsitteenä moniulotteinen ja sen määritelmä voi vaihdella eri konseptin mukaan. Opinnäytetyössä keskitymme väkivaltarikoksiin, jotka on määritelty Suomen rikoslaisissa (RL, 39/1889) 21 luvun mukaan. Opinnäytetyössä käsitellään rikoksia, joihin liittyy fyysinen väkivalta tai sen uhka ja rajauksen ulkopuolelle on jätetty muun muassa henkinen väkivalta ja seksuaalinen väkivalta. Otamme käsittelyyn mukaan 21 luvun väkivaltarikosten lisäksi myös ryöstön, joka on määritelty rikoslain 31 luvussa, koska ryöstöön rikosnimikkeenä liittyy fyysinen väkivalta tai sen uhka.

Väkivalta tarkoittaa vallan, kontrollin tai fyysisen voiman tarkoituksellista käyttöä tai sillä uhkaamista siten, että tämä kohdistuu toiseen yksilöön tai ihmisryhmään. Tällainen toiminta voi aiheuttaa tai on vaarassa aiheuttaa fyysistä tai psyykkistä vahinkoa, kehityksen häiriöitä, perustarpeiden tyydyttämättömyyttä tai jopa kuoleman. (Bildjuschkin ym. 2020.)

Väkivallan erittely alkaa sen eri muotojen määrittelystä, mikä mahdollistaa tieteellisen mittaamisen. WHO:n määritelmän mukaan väkivalta tarkoittaa fyysisen voiman tai vallan tahallista käyttöä tai uhkaamista, joka voi johtaa vammoihin tai kuolemaan. Määritelmä kattaa myös laiminlyönnin ja hyväksikäytön eri muodot, sekä psyykkiset ja sosiaaliset seuraukset, jotka eivät välttämättä johda fyysisiin vammoihin. (Salomaa 2005.)

Väkivallan tyypit voivat ilmetä fyysisinä, seksuaalisina tai psyykkisinä tekoina, ja ne voivat vaikuttaa yksilöihin, perheisiin ja yhteisöihin eri tavoin. Luokittelu auttaa ymmärtämään väkivallan monimuotoisuutta ja sen vaikutuksia arjessa, vaikka rajat eri väkivallan muotojen välillä eivät aina ole selkeitä. (Salomaa 2005.)

Fyysinen väkivalta tarkoittaa henkilön ruumiillisen koskemattomuuden tarkoituksenmukaista loukkaamista, mikä voi ilmetä esimerkiksi lyömisenä, potkimisena, tönimisenä, kuristamisena, raapimisena, ravisteluna tai ampuma- tai teräaseen käyttönä, sekä esineiden käyttämisenä vahingoittamiseen ja kivun tuottamiseen tai uhkaamisena edellä mainituilla tavoilla. (Nollalinja.fi)

Rikoslain 21 luvussa määritellään edellä mainitut henkeen- ja terveyteen kohdistuvat rikokset. Ryöstö määritellään rikoslain 31 luvussa. (Rikoslaki 39/1889.)

Väkivaltarikoksia ovat muun muassa ryöstöt, pahoinpitelyt, tappo, vammantuottamus sekä lisäksi kaikkien näiden edellä mainittujen yritykset ja osan rikoksista osalta lievä ja törkeä tekomuoto.

3.2 Tappo 21:1 §

Henkilö, joka tietoisesti ja tahallisesti aiheuttaa toisen kuoleman, syyllistyy tappoon. Tapon yritys on rangaistava.

Mikäli tappo huomioon ottaen poikkeukselliset olosuhteet, rikoksenteelijän motiivit tai muut rikokseen liittyvät seikat otetaan huomioon kokonaisuudessaan, ja lieventävät seikat ovat hallitsevia, rikoksenteijä on tuomittava surmasta.

Kvalifiontiperusteita eli ankaroimattamisperusteet otetaan huomioon, mikäli henkilö tekee tapon vakaasti harkiten, erityisen raa'alla tai julmalla tavalla, vakavaa yleistä vaaraa aiheuttaen tai tappamalla virkamiehen, joka on virkansa puolesta ylläpitämässä järjestystä tai turvallisuutta taikka tappaa virkamiehen hänen virkatoimensa vuoksi ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä. Tällöin tulee kyseeseen murha, joka on määritelty rikoslain 21 luvun 2 §:n mukaan.

3.3 Pahoinpitely 21:5 §

Henkilö, joka tahallisesti tekee toiselle ruumiillista väkivaltaa taikka tällaista väkivaltaa tekemättä vahingoittaa muuten toisen terveyttä, aiheuttaa toiselle kipua tai saattaa toisen tiedottomaan tai muuhun vastaavaan tilaan syyllistyy pahoinpitelyyn. Myös pahoinpitelyn yritys on rangaistava teko. Pahoinpitely vaatii tahallisuutta, ja siihen eivät sisälly teot, joihin uhri on suostunut.

Rikoslaisissa on määritelty myös lievä pahoinpitely 21 luvun 7 §:n mukaan. Se tarkoittaa tilannetta, jossa henkilö aiheuttaa toiselle ihmiselle fyysistä kipua tai vaurioita, mutta vahingot ovat vähäisiä ja eivät vaadi lääkärinhoitoa. Törkeä pahoinpitely, joka on määritelty rikoslain 21 luvun 6 §:ssa puolestaan tarkoittaa vakavampaa tekoa, jossa uhri saa merkittäviä vammoja tai jossa käytetty väkivalta on erityisen julmaa.

Tahallisuuden edellytys tarkoittaa, että tekijä on tehnyt tahallaan koko oikeuden vastaisen teon. (Rantaeskola, 2022, 68)

3.4 Kuolemantuottamus 21:8 §

Henkilö, joka tahattomasti huolimattomuudellaan aiheuttaa toisen kuoleman syyllistyy kuolemantuottamukseen. Kuolemantuottamuksessa kuolema ei ole ollut tarkoituksellinen, mutta tekijä on toiminut niin huolimattomasti, että hänen toiminnastaan on seurannut vakava seuraus, eli toisen ihmisen kuolema.

Rikoslaki määrittelee kuolemantuottamuksen ja sen erityiset muodot. Tavanomainen kuolemantuottamus tapahtuu, kun henkilö on huolimattomasti toiminut tavalla, joka on johtanut toisen kuolemaan. Esimerkkejä tästä voivat olla liikenneonnettomuudet, joissa kuljettaja on ollut huolimaton, jonka seurauksena aiheuttaa huolimattomuudellaan toisen ihmisen kuoleman.

Rikoslain 21 luvun 9 §:n mukaan, jos kuolemantuottamuksessa kuolema aiheutetaan törkeällä huolimattomuudella ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä. Henkilö voidaan tuomita törkeästä kuolemantuottamuksesta.

3.5 Vammantuottamus 21:10 §

Henkilö joka huolimattomuudellaan aiheuttaa toiselle jonkin ruumiinvamman tai sairauden, joka ei ole vähäinen, on tuomittava *vammantuottamuksesta*.

Lain mukaan "huolimattomuus" tarkoittaa, että henkilö ei noudata sellaista huolellisuuden tasoa, jota voidaan kohtuudella odottaa. Tämä voi sisältää esimerkiksi tilanteita, joissa henkilö ei ole riittävän varovainen tai ei noudata sääntöjä tai ohjeita, ja tämän seurauksena joku muu saa vammman, joka ei ole vähäinen.

Rikoslain 21 luvun 11 §:n mukaan henkilö syyllistyy törkeään vammantuottamukseen, jos vammantuottamuksessa ruumiinvamma tai sairaus aiheutetaan törkeällä huolimattomuudella ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä.

3.6 Ryöstö 31:1 §

Henkilö syyllistyy ryöstöön, jos käyttää väkivaltaa tai uhkaa väkivallalla saadakseen haltuunsa toisen omaisuutta tai uhkausta käyttämällä pakottaa toisen luopumaan taloudellisesta edusta, johon rikosentekijällä tai sillä, jonka puolesta hän toimii, ei ole laillista oikeutta.

Ryöstön määritelmä kattaa myös tilanteet, joissa rikoksentekijä pakottaa toisen luopumaan taloudellisesta edusta, johon hänellä ei ole laillista oikeutta. Tämä voi tapahtua esimerkiksi kiristämällä tai uhkaamalla, jolloin uhri luopuu omaisuudestaan pelon vuoksi.

Lisäksi rikoslaissa on säädetty ryöstön törkeästä tekemuodosta 31 luvun 2 §:n mukaan. Törkeä ryöstö tarkoittaa, että Törkeä ryöstö on rikos, jossa väkivalta, uhka, raakuus tai erityiset olosuhteet tekevät teosta erityisen vakavan. Törkeän ryöstön valmistelu on puolestaan määritelty 31 luvun 3 §:ssä, mikä tarkoittaa, että jo pelkästään ryöstön suunnittelu ja valmistelu voivat olla rangaistavia tekoja.

Ryöstön yritys on myös rangaistavaa, mikä tarkoittaa, että jo se, että henkilö yrittää ryöstää toista, vaikka teko ei onnistuisikaan, voi johtaa rangaistukseen.

3.7 Törkeä henkeen törkeä henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelu 21:6 a §

Rikoksen valmistelu on rangaistavaa vain, jos niin on erikseen säännelty itsenäisissä rikostunnusmerkistöissä (Rantaeskola 2022).

Törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelu tarkoittaa Suomen rikoslain mukaan rikoksen valmistelua, joka liittyy erityisen vakaviin rikoksiin eli surmaan, tappoon, murhaan tai törkeään pahoinpitelyyn. Tämä laki on säädetty suojelemaan henkeä ja terveyttä, ja se kattaa tilanteet, joissa henkilö ei ole vielä suorittanut rikosta, mutta on ottanut tietoisia askelia sen toteuttamiseksi.

Rikoslain 21 luvun 6 a §:n mukaan törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmisteluna pidetään seuraavia tekoja:

1. Henkilön hallussa pitäminen: Tämä tarkoittaa, että henkilö pitää hallussa ampuma- tai teräasetta tai muuta hengenvaarallista välinettä, joka on erityisesti suunniteltu käytettäväksi rikoksen tekemisessä.
2. Yhteinen suunnittelu: Jos henkilö sopii toisen kanssa tai laatii yksityiskohtaisen suunnitelman jonkin mainitun rikoksen tekemisestä, se lasketaan rikoksen valmisteluksi.
3. Yllyttäminen tai palkkaaminen: Jos henkilö palkkaa, käskee tai muuten yllyttää toista henkilöä tekemään rikoksen tai lupautuu itse tekemään sen, tämäkin on valmistelun muoto.

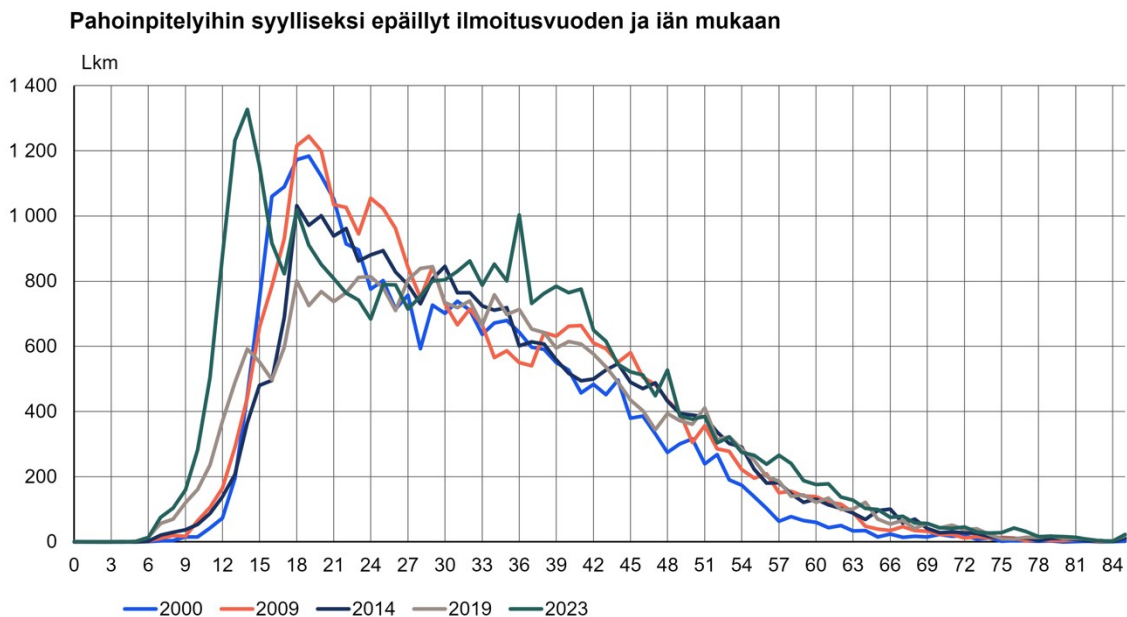
Rikoslain mukaan, jos rikoksen tekeminen on ollut epätodennäköistä jostain muusta syystä kuin sattumasta, tai jos henkilö itse on päättänyt lopettaa rikoksen suunnittelun, estänyt sen etenemisen tai muuten tehnyt omasta toiminnastaan merkityksettömän rikoksen kannalta, niin 1 momenttia ei sovelleta.

4 Alle 15-vuotiaiden tekemien väkivaltarikosten määrä Suomessa

4.1 Tilastoja

Rikoksia tekevien nuorten määrä viittaa esiintyvyyteen eli siihen, mikä osa nuorista osallistuu rikollisiin tekoihin. Tekomäärät kertovat siitä, kuinka paljon nuoret tekevät rikoksia. (Kaakinen, Näsi, Kriminologia 1/2021, 6.)

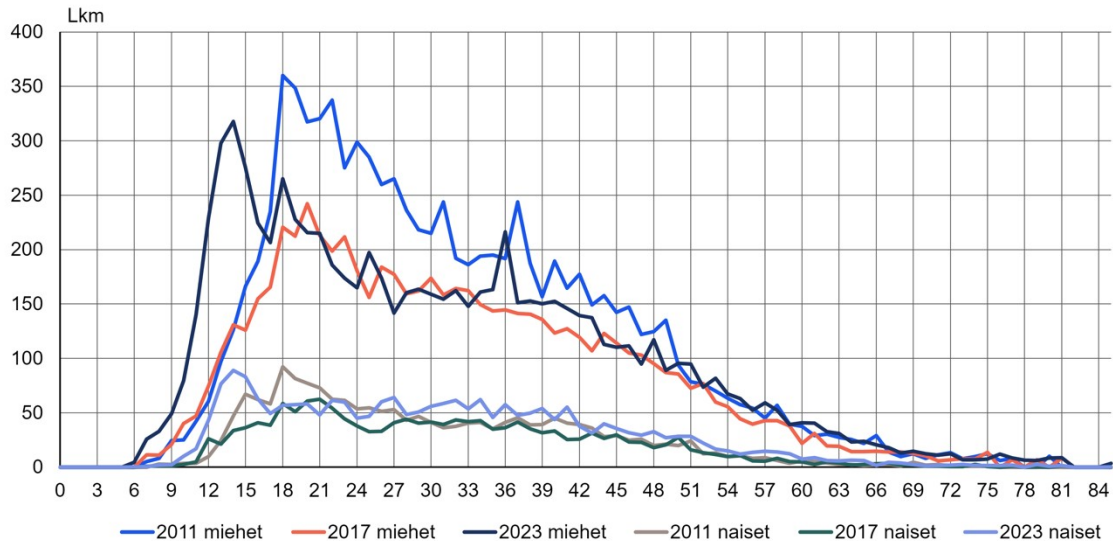
Tilastokeskuksen vuonna 2024 julkaisemasta rikos- ja pakkokeinotilaston tilastosta otsikolla *Pahoinpitelystä epäilty yleisimmin 14-vuotias vuonna 2023*, tulee ilmi, että vuosina 2021–2023 ilmoitettuihin pahoinpitelyihin epäiltyjen yleisin ikä oli 14 vuotta. Tyypillisesti yleisin ikä on vaihdellut 20 ikävuoden molemmin puolin. Vuosina 2015–2019 yleisin ikä oli yli 20 vuotta, vuonna 2019 yleisin ikä oli 29 vuotta. Vuosina 2006–2014 yleisin ikä oli 18–19-vuotta. Alle 15-vuotiaiden epäiltyjen määrän kasvu alkoi vuonna 2019 (Tilastokeskus, stat.fi, 2024.)

Lähde: Tilastokeskus, rikos- ja pakkokeinotilasto

Yllä olevasta kaaviosta voidaan nähdä, että vihreä käyrä eli 2023 vuoden käyrä, on korkeimmillaan noin 14-vuotiaiden kohdalla. Eli kaavion mukaan noin 1300 noin 14-vuotiasta on ollut epäiltyinä pahoinpitelyyn vuonna 2023. Voidaan myös huomata, että aiempina kaaviossa käsiteltyinä vuosina korkeimmalla oleva käyrä on asettunut noin 18–24-vuotiaiden kohdalle ja alle 15-vuotiaiden osuus on ollut huomattavasti pienempi, kuin vuonna 2023.

Pahoinpitelyihin syylliseksi epäilty iän ja sukupuolen mukaan, 10 000 asukasta kohden

Lähde: Tilastokeskus, rikos- ja pakkokeinotilasto

Yllä olevasta kaaviosta näkee, että alle 15-vuotiaiden kohdalla miesten osuus pahoinpitelyyn epäiltyinä on ollut selvästi suurempi, kuin alle 15-vuotiaiden naisten. Naiset ja tytöt ovat yhä poikia ja miehiä harvemmin epäiltyinä pahoinpitelystä, mutta myös naispuolisten epäiltyjen ikä on laskenut näissä tilastoissa (hs.fi, Etelämäki, 2024).

Tilastokeskus muistuttaa, että taulukoissa käsitellyissä tapauksissa kyseessä on vasta rikos-epäily. Tutkinnan edetessä voi osoittautua, että epäilty henkilö ei ole tehnyt väitettyä tekoa. (hs.fi, Etelämäki, 2024.)

Tilastokeskuksen nettisivujen julkaisussa: *Mitä tuoreimmat tilastot kertovat nuorten väkivaltarikollisuudesta?* (stat.fi, Haapakangas & Kaakinen, 2023), käsitellään alle 15-vuotiaiden rikollisuutta ja sen muutosta. Henkilöiltä on selvitetty vuoden törkein selvitetty rikos ja sen mukaan tarkasteltuna alle 15-vuotiailla rikoksesta epäillyillä omaisuusrikosten, muun muassa varkaus ja näpistys, osuus on vähentynyt. Vuonna 2022 vajaalla 35 prosentilla alle 15-vuotiaista rikoksesta epäillyistä varkausrikos oli törkein selvitetty rikos. Vuonna 2006 näin oli taas 54 prosentilla. Ryöstörikoksen osuus törkeimpänä rikoksena on alle 15-vuotiaiden rikoksesta epäiltyjen kohdalla puolestaan kasvanut 0,7 prosentista 2,3 prosenttiin. Omaisuusrikosten osuuden laskiessa alle 15-vuotiaiden kohdalla on tilastokeskuksen julkaisun mukaan henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten osuus noussut vuoden 2006 kymmenesosasta neljännekseen vuonna 2022. Suurin osa näistä henkeen ja terveyteen kohdistuvista rikoksista on perusmuotoisia pahoinpitelyjä. Pahoinpitelyissä etenkin yleisellä paikalla tapahtuneiden tapausten osuus on lisääntynyt.

4.2 Alle 15-vuotiaiden tekemien väkivaltarikosten kasvuun vaikuttavat syyt

Alle 15-vuotiaiden tekemien väkivaltarikosten kasvuun yksi selittävä tekijä voi olla myös ilmoituskynnyksen pienentyminen ja lastensuojelulain muutos vuonna 2015. Suomessa lastensuojelulaki (1302/2014), muuttui vuoden 2015 huhtikuussa ja tämän kyseisen lainmuutoksen myötä ilmoitusvelvollisuutta laajennettiin sellaisissa tilanteissa, joissa on syytä epäillä lapsen henkeen tai terveyteen kohdistunutta rikosta (stat.fi, Haapakangas & Kaakinen, 2023). Moni saattaa tämän lakiuudistuksen myötä ilmoittaa tapahtuneista rikoksista helpommin sekä matalammalla kynnyksellä, mikä on tietysti hyvä asia. Ilmoituksia tapahtuneista rikoksista tekevät niin rikosten uhrin, heidän huoltajansa kuin myös koulut (Hara, 2024).

Nuorten väkivaltarikollisuuden kehitystä arvioidaan viranomaisten keräämien tietojen ja edustavien kyselytutkimusten avulla. Kyselyt, kuten lapsiuhritutkimus ja nuorisoriikollisuuskysely, tarjoavat näkemyksiä nuorten tekemästä ja kokemasta väkivallasta riippumatta siitä, tulevatko tapaukset poliisin tietoon. Tutkimusten mukaan pahoinpitelyt ovat vähentyneet 9.-luokkalaisilla mutta lisääntyneet kuudesluokkalaisilla, erityisesti pojilla. Kyselyt eivät kuitenkaan tue poliisin tilastoissa näkyvää väkivaltarikollisuuden kasvua, mikä viittaa siihen, että kasvua selittää ennemminkin ilmoituskynnyksen madaltuminen. (Vauhkonen & Korhonen 2025) Kyselyt voivat kuitenkin jättää huomiotta vakaviin rikoksiin syyllistyviä nuoria, mikä saattaa vääristää tuloksia. On myös mahdollista, että vakavampien rikosten osalta tilastot heijastavat todellista kasvua väkivallassa, vaikka muut tekijät kuten ilmoituskynnyksen lasku voivat vaikuttaa lukuihin. (Vauhkonen & Korhonen 2025.)

Keskusrikospoliisin raportin mukaan (Danielsson, 2022), vuoden 2015 jälkeen alaikäisten ja juuri erityisesti alle 15-vuotiaiden rikosepäilyt ovat kasvaneet merkittävästi. Tästä keskusrikospoliisin raportista käy ilmi myös se, että tämä alle 15-vuotiaiden rikosepäilyjen havaittu kehitys voi joiltakin osin selittyä ilmoitusalttiuden lisääntymisellä tai lainsäädännöllisillä muutoksilla. Alle 15-vuotiaiden rikosepäilyt ovat kuitenkin vaikeita tilastoitavia, koska rikosoikeudellinen vastuu alkaa vasta 15-vuotiaana (Jäntti, 2023).

Tästä voidaan siis päätellä, että alle 15-vuotiaiden tekemien väkivaltarikosten kasvun taustalla selkeitä selittäviä tekijöitä ovat ilmoituskynnyksen madaltuminen ja nämä lainsäädännölliset muutokset. On tärkeää kuitenkin muistaa, että poliisin tietoon tulleen rikollisuuden muutokset eivät välttämättä suoraan kerro rikollisuuden tasosta, sillä iso osa tehdyistä rikoksista jää täysin piilorikollisuudeksi. Onkin mahdollista, että kasvaneet tilastoidut rikosmäärät kertovat osin siitä, että nykyään rikokset tulevat aikaisempaa paremmin poliisin tietoon. (stat.fi, Haapakangas & Kaakinen, 2023.)

4.3 Vuoden 2024 tilanne ja tulevaisuuden näkymä

Kuva: Yle.fi, Paljakka & Tuunila, 2024

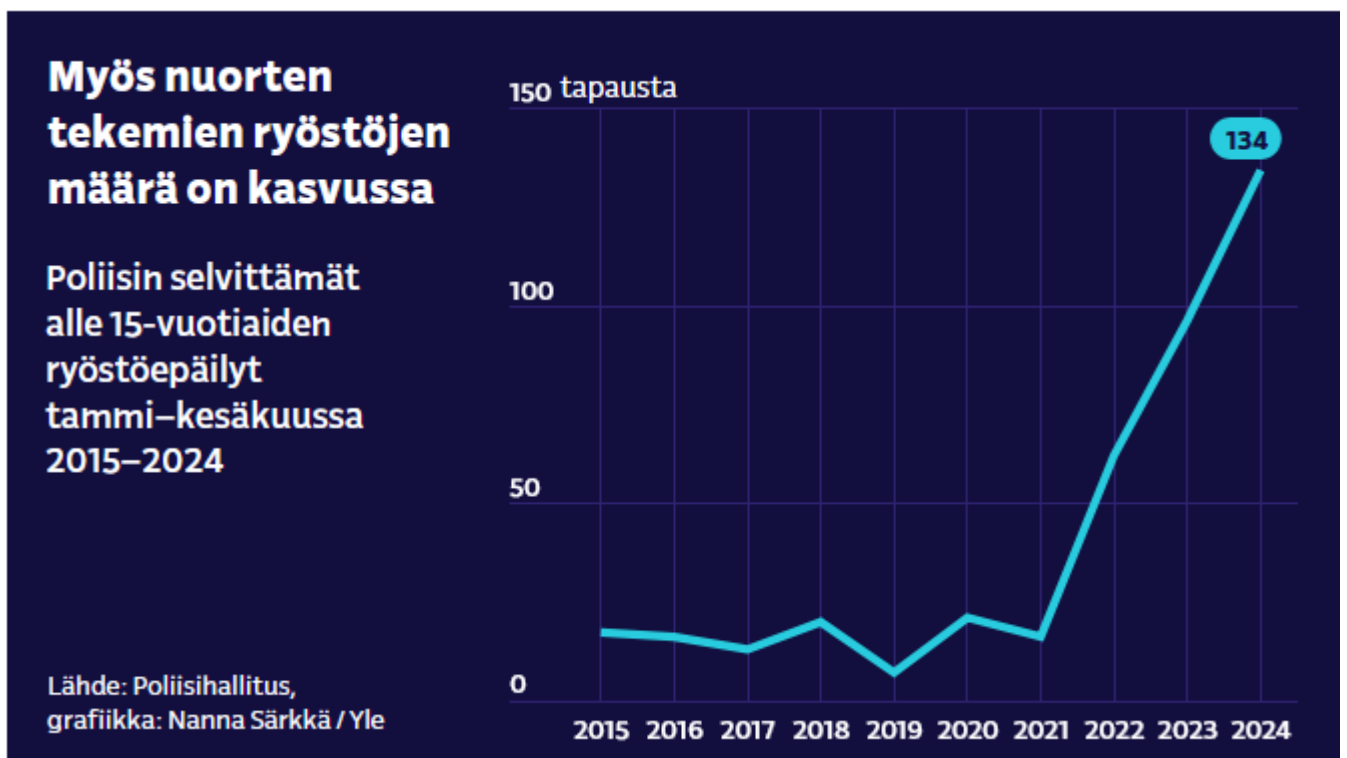
Yllä olevasta grafiikasta huomataan, että 2020 vuodesta asti alle 15-vuotiaiden poliisin selvittämät pahoinpitelyepäilyt ovat olleet koko ajan nousussa. Grafiikassa näkyvä luku 1247 viittaa poliisin selvittämiin alle 15-vuotiaiden pahoinpitelyepäilyihin tammi-kesäkuussa vuonna 2024. Myös pahoinpitelyn yritykset on laskettu tähän mukaan. Vuonna 2024 alle 15-vuotiaiden tekemiä väkivaltarikoksia oli 284, joista suurin osa oli lieviä pahoinpitelyjä. Törkeät pahoinpitelyt ovat harvinaisempia. Nuorten tekemien väkivaltarikosten nousu on tällä hetkellä ilmiö, joka näkyy koko Suomessa. (Paljakka & Tuunila, 2024.)

Kaakkois-Suomen poliisi on vastannut tähän kasvavaan ilmiöön perustamalla uuden ryhmän, joka tutkii ja ennaltaehkäisee nuorten tekemiä rikoksia. Kaakkois-Suomen poliisilla on jo aiemmin ollut alle 15-vuotiaiden rikosten tutkintaan ja ennaltaehkäisyyn keskittynyt ryhmä ja nyt siihen mukaan tulevat myös rikosoikeudellisessa vastuussa olevat eli 15–17-vuotiaat. Uutena tehtävänä ryhmälle tulee myös uhkatoiminnan arviointi, eli tiedusteluvoimaa suunnataan enemmän huolestuttavasti käyttäytyviin henkilöihin ja tällä tavoin pyritään estämään vakavia rikoksia jo ennakoon. (Paljakka & Tuunila, 2024.)

Myös muilla Suomen alueilla poliisilla on jo ennestäänkin ollut erilaisia nuoriin keskittyviä ennaltaehkäiseviä ryhmiä perustettuna, joiden avulla saadaan poliisista suora kontakti juuri näihin eniten huolestuttaviin ja eniten rikoksia tekeviin nuoriin. Tämä on poliisilla ainakin yksi semmoinen keino, millä tätä alle 15-vuotiaiden tekemien väkivaltarikosten kasvua saataisiin vähintään

hillittyä. Lisäksi näiden ennaltaehkäisevien ryhmien avulla alle 15-vuotiaiden tekemiin väkivaltariikoksiin pystyttäisiin puuttumaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jolloin niin sanotusti alkavasta rikollisesta kierteestä olisi helpompi päästä vielä irti.

Poliisin tilastojen mukaan alle 15-vuotiaiden epäiltyjen määrä pahoinpitelyrikoksissa kasvoi vuonna 2023 edellisvuoteen verrattuna 54 prosenttia, ja törkeissä pahoinpitelyissä kasvu oli peräti 186 prosenttia. 15–17-vuotiaiden osalta kasvuluvut olivat alhaisemmat, mutta silti merkittävät: 17 prosenttia pahoinpitelyissä ja 63 prosenttia törkeissä tapauksissa. Erityisesti alle 15-vuotiaat ovat siis olleet aktiivisempia rikoksissa, joihin liittyy vakavampia tekemuotoja. Ryöstörikoksissa, mukaan lukien ryöstöyritykset, alle 15-vuotiaiden epäiltyjen määrä kasvoi 63 prosenttia ja törkeissä ryöstöissä jopa 94 prosenttia. (Vauhkonen & Korhonen 2025.) Samaan aikaan, kun nuorempien ikäryhmien osallistuminen pahoinpitely- ja ryöstörikollisuuteen on kasvanut, myös rikosten uhrin ikä on nuorempia. Koulujen pihat, harrastuspaikat sekä kauppojen ja ostoskeskusten alueet ovat yleistyneet ryöstörikosten tapahtumapaikkoina. (Vauhkonen & Korhonen 2025.)

Kuva: Yle.fi, Hara, 2024

Yllä olevasta grafiikasta huomataan, että alle 15-vuotiaiden ryöstöepäilyt ovat olleet koko ajan nousussa. Grafiikassa näkyvä luku 134 viittaa poliisin selvittämiin alle 15-vuotiaiden ryöstöepäilyihin tammi-kesäkuussa vuonna 2024. Myös ryöstön yritykset on laskettu tähän mukaan. (Hara, 2024.)

Alle 15-vuotiaiden kohdalla myös ryöstörikollisuus on vuodesta 2015 kehittynyt ajallisesti tarkasteltuna nousujohteisesti. Vuonna 2022 nousu on ollut erittäin merkittävää; rikosepäilyjä ryöstöihin kirjattiin 119 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Kasvu on siitä jatkunut, sillä vuonna 2023 alle 15-vuotiaita koskevia ryöstörikosepäilyjä kirjattiin 37 prosenttia edellisvuotta enemmän. Tämä kasvu on ollut merkittävää sekä 9–11-vuotiaiden että 12–14-vuotiaiden osalta. (Heiskanen, 2024, 6.)

Yleisimmät rikosnimikkeet vaihtelevat hieman eri ikäryhmissä. Alaikäiset olivat yleisimmin epäiltyinä pahoinpitelyissä ja näpistyksissä ja alle 15-vuotiaiden kohdalla yleisimpiä rikoksia näiden lisäksi olivat ryöstö ja vahingonteko. Esimerkiksi 15–17-vuotiaiden kohdalla pahoinpitelyiden ja näpistysten lisäksi korostuivat varkaudet ja huumausaineen käyttörikokset. (Heiskanen, 2024, 10.)

5 Seuraukset alle 15-vuotiaalle rikoksentekijälle

5.1 Alle 15-vuotias rikoksentekijä

Rikosoikeudellinen vastuukäraja on määritelty rikoslaisissa 3 luvun 4 §:n ensimmäisessä momentissa. Rikoslain 3 luvun 4 §:n ensimmäisen momentin mukaan rikosoikeudellisen rangaistusvastuun edellytyksenä on se, että tekijä on teon tapahtumahetkellä täyttänyt viisitoista vuotta ja on syyntakeinen. (Rikoslaki 39/1889.)

Rikoslain 3 luvun 4 §:n toisessa momentissa säädetään syyntakeettomasta tekijästä seuraavasti: *“Tekijä on syyntakeeton, jos hän ei teon tekohetkellä kykene mielisairauden, syvän vajaa-mielisyyden taikka vakavan mielenterveyden tai tajunnan häiriön vuoksi ymmärtämään tekonsa tosiasiallista luonnetta tai oikeudenvastaisuutta taikka hänen kykynsä säädellä käyttäytymistään on sellaisesta syystä ratkaisevasti heikentynyt.”*

Alle 15-vuotiaan rikoksentekijän asiaa ei käsitellä tuomioistuimessa eikä häntä voida tuomita rangaistukseen. Alle 15-vuotiaasta rikoksentekijästä tehdään sosiaalitoimelle lastensuojeluilmoitus ja hänen rikoksensa ja tilanteensa käsitellään sen seurauksena sosiaaliviranomaisten kanssa. Rikosoikeudellisen vastuun puuttuminen ei kuitenkaan vapauta alle 15-vuotiasta vahingonkorvausvastuusta. Myös alle 15-vuotias rikoksentekijä on vahingonkorvausvastuussa. (Rikoslaki 39/1889.)

5.2 Esitutinnan suorittaminen alle 15-vuotiaan kohdalla

Esitutkintalain 3 luvun 5 § säädetään, että kun alle 15-vuotiaan epäillään syyllistyneen rikolliseen teokoon, toimitetaan esitutkinta tarvittaessa sen selvittämiseksi, onko 15 vuotta täyttänyt ollut osallisena tässä teossa. Esitutkintalain 3 luvun 11 § toisessa momentissa säädetään, että alle 15-vuotiaan ollessa rikollisesta teosta epäiltynä esitutkinta on toimitettava kiireellisesti. Poliisin suorittama esitutkinta hoidetaan heidän kohdallaan siis hieman eri lailla, kuin yli 15-vuotiaiden rikoksesta epäiltyjen kohdalla. Poliisin nettisivuilla (Poliisi.fi) kerrotaan, että rikosoikeudellinen vastuu alkaa 15-vuotiaana ja alle 15-vuotiaan tekemän rikoksen esitutkinta päätetään rikosoikeudellisen vastuun puuttumisen takia. Esitutkintalain 3 luvun 5 § säädetään, että esitutkinnassa voidaan alle 15-vuotiaiden kohdalla selvittää mahdollista vahingonkorvausta, omaisuuden takaisin saamista tai tarvetta lastensuojelun toimenpiteille, mikäli asian luonne tätä vaatii. Alle 15-vuotiaan tekemästä rikollisesta teosta poliisi tekee lastensuojeluilmoituksen sekä ilmoittaa tapahtuneesta lapsen huoltajille. (Esitutkintalaki 805/2011.)

Esitutkinnassa alle 18-vuotiasta edustaa hänen huoltajansa ja tai erikseen määrätty edunvalvoja. Usein alaikäisen huoltajat ovat mukana alaikäisen asiaa hoidettaessa, esimerkiksi kuulusteluissa, mutta huoltajan läsnäolon tarve arvioidaan tapauskohtaisesti. Alaikäistä kohdellaan sen mukaisesti, mikä hänen ikänsä on ja millaiset edellytykset hänellä on hoitaa asiaa. Lisäksi poliisissa on erikseen nuorten rikosasioihin perehtyneitä tutkijoita ja alaikäisiä kuulusteltaessa mukana on usein sosiaalitoimen henkilökuntaa, ellei lapsen tai nuoren huoltaja ole läsnä. (Poliisi.fi.)

5.3 Alle 15-vuotiaan vahingonkorvausvastuu

Nuoren henkilön vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslain (Vahingonkorvauslaki 412/1974) 2 luvun 2 § seuraavanlaisesti: *“Jos vahingon on aiheuttanut kahdeksatoista vuotta nuorempi, on hän velvollinen korvaamaan siitä määrän, joka hänen ikänsä ja kehitystasoonsa, teon laatuun, vahingon aiheuttajan ja vahingon kärsineen varallisuusoloihin sekä muihin olosuhteisiin katsoen harkitaan kohtuulliseksi.”* Vahingonkorvauslaissa määritetään myös, että korvattavat vahingot ovat henkilö-, esine- ja varallisuusvahingot. Esinevahinkoja voivat olla muun muassa jonkin esineen tuhoutuminen tai vioittuminen. Varallisuusvahinkoja voi olla esimerkiksi henkilö- tai esinevahingosta seuraavia hoito- tai korjauskustannuksia, joita vahingonkärsijälle on koitunut aiheutetusta vahingosta. Henkilövahinkoja voivat olla teon seurauksena syntyneet ruumiinvammat, sairaudet ja tietyt vahingonkärsijän psyykkisessä tilanteessa ilmenevät häiriöt.

Huoltaja tai muu valvontavelvollinen vastaa alaikäisen aiheuttamasta vahingosta vain oman tuotamuksensa perusteella. Vastuu on esimerkiksi silloin mahdollinen, jos huoltaja laiminlyö alaikäisen valvonnan tai hän antaa alaikäisen haltuun vaarallisia esineitä. Koulukiusaajan huoltajan vahingonkorvausvastuu ei yleensä toteudu, koska valvontavastuu koulupäivän aikana on vanhempien sijaan koululla (Pirhonen, Rikoslakimies.fi, 2021).

Nuoren rikosoikeudellisen vastuun puuttuminen ei estä vahingonkorvausvastuuta. Alle 15-vuotias on velvollinen korvaamaan teostaan mahdollisesti aiheutuneesta vahingosta kohtuullisen määrän ottaen huomioon vahingonkorvauslaissa ja edellä mainitut perusteet. Ikä on varsinkin alle 15-vuotiaiden kohdalla hyvin keskeinen arviointiperuste harkittaessa vahingonkorvausvastuun olemassaoloa ja korvauksen määrää (Pirhonen, Rikoslakimies.fi, 2021).

Alle 15-vuotiaiden kohdalla on siis tärkeää muistaa, että heitä koskee kuitenkin rikosasioissa tämä korvausvastuu. Rikosoikeudellinen rangaistusvastuu puuttuu alle 15-vuotiailta, mutta kuten edellä mainituista seikoista tulee ilmi, se ei tarkoita sitä, että nuoret eivät joutuisi ollenkaan vastuuseen tekemistään rikollisista teoistaan. Kuten poliisin nettisivuilla tulee ilmi, alle 15-vuotiaiden

kohdalla asia selvitetään niin hyvin kuin mahdollista lapsen ikä ja muut piirteet huomioon ottaen. Lisäksi asian selvittämiseen liittyy monia eri asiantuntijoita, kuten sosiaaliviranomaiset sekä erilaisia toimenpiteitä, joita lapsen kohdalla pitää muistaa tehdä ja ottaa huomioon. Näistä yleisimpänä lastensuojeluilmoitus, joka jokaisen alle 18-vuotiaan kohdalla tulisi tehdä, jos kyseessä on epäilty rikos.

6 Mitä ratkaisuja alle 15-vuotiaiden rikollisuuden hillitsemiseksi

6.1 Rikosvastuun ikärajan laskeminen

Millaisia ratkaisuja alle 15-vuotiaiden tekemiin rikoksiin voisi sitten olla? Juristiutisten nettisivuilla julkaistussa artikkelissa "Mistä ratkaisuja nuorisorikollisuuteen?" (Eskola, 2024) on käsitelty tätä asiaa rikosvastuun ikärajan laskemisen näkökulmasta. Artikkelissa Eskola kertoo, että rikosvastuun ikärajan laskeminen on mainittu yhtenä ratkaisuna nuorten tekemiin rikoksiin. Asiantuntijat tyrmäävät ajatuksen, mutta hyviä keinoja uupuu. Viranomaisten pitäisi ainakin voida vaihtaa tietoja nykyistä paremmin ja yhteiskunnan ottaa nuoret kokonaisvaltaisemmin huomioon. (Eskola, 2024.)

Helsingin yliopiston kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin yliopistonlehtori Matti J. Näsi vakuuttaa artikkelissa, että suomalaisen nuorisorikollisuuden tilanne ei ole niin synkkä kuin kauhuotsikot antavat ymmärtää. Näsin mukaan nuorisorikollisuutta on aina ollut eikä sellaista "pyhimysten yhteiskuntaa" olekaan, missä impulsiiviset nuoret kehittymättömine aivoineen eivät pahaa tekisi. Näsin mukaan nuoriso ei ole pilalla, vaan rikokset kasaantuvat nyt erityisesti niille nuorille, joilla on ongelmia entuudestaan. Näsin mukaan nuorten teot ovat myös nykyään vakavampia kuin joskus aiemmin.

Ratkaisuna nuorten tekemiin raakoihin rikoksiin on pohdittu sitä, että 15 vuoden rikosvastuurajaa alennettaisiin ja siitä on tehty kansalaisaloitekin vuonna 2021 (Eskola, 2024). Juristiutisten julkaisemassa artikkelissa koulukotinuoria tutkinut Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n tutkimuspäällikkö, psykologi Marko Manninen tuo ilmi, että hänen mielestään ikärajakeskustelu on turhaa. Mannisen mukaan asian ydin on muualla, eikä nuori rikosentekijä vältty esimerkiksi korvausvelvollisuudelta. Mannisen mukaan sellaiselle nuorelle, jonka elämä on ajautunut sivuraitteelle, on tarjottava riittävästi laadukasta hoitoa. Hänen mukaansa on samantekevää, minkäikäinen nuori on ja mitä väylää apu tarjotaan, hän sanoo.

Myös Rikosseuraamuslaitoksen rikosseuraamusesimies Almaleena Suomala on sitä mieltä, että ikärajalla ei ole suurta merkitystä. Suomalan mielestä pitäisi saada lisäresursseja lastensuojelupalveluihin, ja nuorisorangaistusta pitäisi käyttää enemmän. Tämä nuorisorangaistus on alle 18-vuotiaille tarkoitettu rangaistus, joka koostuu valvonnasta, sosiaalista toimintakykyä edistävästä tehtävistä ja ohjelmista sekä työelämään perehtymisestä. Vuonna 2022 sitä suoritti seitsemän nuorta. Kyseisestä rangaistusmuodosta on kuitenkin eri näkemyksiä: jotkut Rikosseuraamuslaitoksen työntekijöistä pitävät rangaistusmuotoa niin tehottomana, että he toivovat sen lopettamista. Esimerkiksi Rikosseuraamuslaitoksen rikosseuraamusesimiehen, Vanajan vankilan

apulaisjohtaja Tuija Muurisen mukaan nuorisorangaistus ei ole kovin tehokas rangaistusmuoto. Muurinen tuo esille, että jos 15–17-vuotias on jo joutunut rikoksiin, hänen taustassaan on todennäköisesti esimerkiksi päihdeongelmia ja alakulttuuriin kiinnittymistä. Muurinen on sitä mieltä, että ei sellainen nuori tule omaehtoisesti sovittuna kellonaikana tapaamiseen eivätkä resursimme riitä valvontaan. (Eskola, 2024.)

Nuorisorangaistuksesta säädetään laissa Laki nuorisorangaistuksesta (1196/2004). Nuorisorangaistuksen kestosta säädetään kyseisen lain 2 § ensimmäisessä momentissa niin, että se kestää vähintään neljä kuukautta ja enintään yhden vuoden. Nuorisorangaistukseen tuomittu on valvonnassa tämän rangaistuksen ajan. Nuorisorangaistus sisältää valvontatapaamisia, valvonnassa suoritettavia sosiaalista toimintakykyä edistäviä tehtäviä ja ohjelmia sekä lisäksi niiden yhteydessä annettavaa tukea ja ohjausta. Nuorisorangaistus voi sisältää myös valvonnassa tapahtuvaa työelämään sekä työn tekemiseen perehtymistä, jollei sitä pidetä ilmeisen tarpeettomana tai se on erityisen vaikeasti järjestettävissä. Nuorisorangaistukseen kuuluvia tilaisuuksia, joihin tuomittu on velvollinen osallistumaan, saa viikossa olla enintään kahdeksan tuntia. Viikoittainen tuntimäärä voi nuorisorangaistuksen aikana vaihdella. (Laki nuorisorangaistuksesta 2 §.) Nuorisorangaistukseen voidaan tuomita, jos henkilö on syyllistynyt rikokseen 15–17-vuotiaana (Rikosseuraamuslaitos, 2024).

Yliopistonlehtori Näsi on sitä mieltä, että olisi aikamoinen järjestelmäpaukku, jos ikäraja muutettaisiin. Muutoksen vaikutuksista pitäisi olla tarkka seuranta. Näsi tuo esiin, että ei rikollisuus siihen loppuisi, vaan jengit etsisivät seuraavaksi esimerkiksi 13-vuotiaita lapsia rikoksia tekemään, hän toteaa. (Eskola, 2024.) Tästä voidaan päätellä, että alle 15-vuotiaiden tekemien rikosten estämiseksi tai hillitsemiseksi ei ole keksitty mitään yhtä selkeää ratkaisua. Kuten Eskolan Juristiutisten nettisivuille kirjoittamassa artikkelissa tulee monien asiantuntijoiden mielipiteiden ja näkemysten kautta ilmi, ei rikosvastuun ikärajan laskeminenkaan ole mikään varma ratkaisu tähän tilanteeseen.

6.2 Muiden ihmisten vaikutus nuoren käytökseen

Juristiutisten nettisivujen julkaisussa “Mistä ratkaisuja nuorisorikollisuuteen?” (Eskola, 2024) yliopistonlehtori Näsi muistuttaa myös siitä, että nuoriin vaikuttavat paljon toiset nuoret. Näsi tuo sen esille, että sillä on merkitystä, miten nuoriso viettää aikaansa ja miten esimerkiksi päihteitä käytetään. Näsi nostaa myös esille, että nuorten sijoitukset kodin ulkopuolelle lisääntyvät vuosittain. Olisi hyvä miettiä, saavatko perheet tarpeeksi tukea. Nuoren ajautuessa huonoon seuraan, on riski rikoksen tekemiselle suurempi. Nuorten huoltajien vastuulle jää huolehtia heti lapsen kouluiästä alkaen, että nuori liikkuu sopivassa ja järkevässä seurassa, jolloin pystytään ehkäisemään erityisesti alle 15-vuotiaiden tekemää rikollisuutta. Olisi siksi meidänkin mielestämme siis

hyvä, että lapsen huoltajat tietäisivät alle 15-vuotiaan lapsen ystäviä ja tuntisivat heidät tai heidän vanhempansa edes jollain tasolla.

Ajattelemme, että usein nuorten ja varsinkin alle 15-vuotiaiden kohdalla rikosten tekemisen taustalla voi vaikuttaa nimenomaan lapsen perheolot ja seura, missä tämä pääasiassa on. Tämän takia olisi varmasti hyvä miettiä lapsen tuen lisäksi, myös perheen tukea enemmän lapsen tehtyä jonkun rikoksen. Tämä voisi konkretisoida lapsen tekemän rikoksen vielä paremmin lapsen huoltajille ja saada myös mahdollisesti huonot perheolot muuttumaan paremmiksi. Ongelmaksi tässä asiassa tulee esiin kuitenkin mahdollinen resurssien riittämättömyys. Vakavampien rikostapausten kohdalla pystytään luultavasti puuttumaan enemmän myös perheolojen tutkimiseen, vaikka se voisi olla hyvä toimenpide jo heti ensimmäisellä kerralla, kun lapsi tekee jonkin pienemmänkin rikollisen teon. Ajattelemme, että tällöin niin lapsi, kuin lapsen huoltajat saataisiin ymmärtämään tilanne ja sen vakavuus jo siinä vaiheessa sekä mahdollinen lapsen rikoskierteen alkaminen saataisiin suuremmalla todennäköisyydellä estettyä.

7 Kriminologian osoittamat syyt väkivaltarikosten takana

7.1 Yleistä

Kriminologia on tieteenala, joka tutkii (a) rikoskäyttäytymistä ja (b) sen herättämiä ja seuraamia yhteiskunnallisia ja yksilöllisiä reaktioita. Kriminologia on historiallisesti painottanut juuri nuoruusiikään, koska rikollisuus alkaa useimmiten jo varhaisessa nuoruudessa (Kivivuori, 2008, 28-29). Kriminologia tieteenalana pyrkii selittämään ihmisen rikoskäyttäytymistä myös erilaisilla teorioilla. Se on tieteenala, joka keskittyy tutkimaan henkilöiden rikoskäyttäytymisen juurisyitä, sekä rikoskäyttäytymiseen kohdistuvia reaktioita. Rikoskäyttäytymisellä tarkoitetaan sosiaalisten normien, kuten esimerkiksi lakien rikkomista. (Kivivuori, Aaltonen, Näsi, Suonpää, Danielsson, 2018, 17–18.)

Alle 15-vuotiaiden tekemien väkivaltarikosten taustalla vaikuttavia syitä ovat muun muassa kiusaaminen, huomion hakeminen ja erilaiset kriminologiset teoriat rikollisuuden taustalla. Näitä syitä on melko hankala luokitella niin, että niistä löytyisi joku tietty yksi pääsyy, mikä alle 15-vuotiaiden tekemien väkivaltarikosten taustalla vaikuttaa eniten. Sen takia näitä sekä muita mahdollisia syitä on tarkasteltava monesta eri näkökulmasta, jotta taustalla eniten vaikuttavia syitä saa selvitettyä.

Kriminologian tutkimuksissa on pitkään pyritty selvittämään rikollisuuden taustalla vaikuttavia tekijöitä ja syitä. On todettu, että rikollisuudelle ei ole olemassa vain yhtä yksittäistä selitystä, vaan sen taustalla voi olla useita eri tekijöitä (Haikkola ym. 2019, 17).

Rikollisen käyttäytymisen syyt voidaan karkeasti jakaa kolmeen pääryhmään: yksilökohtaisiin tekijöihin, sosiaalisiin tekijöihin ja tilannekohtaisiin tekijöihin (Haikkola ym. 2019, 17).

7.2 Sosiaalisen paineen teoria

Yhtenä rikollisuuden selittäjänä voidaan pitää sosiaalisen paineen teoriaa. Tämä teoria voi auttaa rikollisuuden ymmärtämiseen, sillä se huomioi yksilön ympäristön ja sosiaaliset suhteet rikollisen käyttäytymisen taustalla. Teoria korostaa, että rikollisuus ei synny pelkästään yksilön valinnoista, vaan että sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät ovat keskeisessä roolissa rikollisten tekojen syntymisessä. Teorian mukaan köyhyyden ja eriarvoisuuden lisääntyminen lisäävät myös rikosalttiutta aiheuttamalla yksilölle turhautumista. (Kivivuori, 2008, 185.)

Yhteiskunnan luomat paineet ja ihanteet, sekä omat vastoinkäymiset elämässä voivat aiheuttaa paine- tai stressi tilan, joihin voidaan etsiä ratkaisua rikoksista. Kaikki eivät reagoi paineeseen

samalla tavalla. Yksilön ominaisuudet kuitenkin vaikuttavat tapaan reagoida. Lapsen rikoskäyttäytymistä voi lisätä vanhempien työttömyys tai kouluttamattomuus, sekä perheen huono taloudellinen tilanne. Köyhyys ja eriarvoisuus lisäävät väkivaltarikoksia, joten vähentämällä köyhyyttä ja eriarvoisuutta yhteiskunnassa vähennetään yleensä myös rikollisuutta kokonaisuudessaan. (Rikoksantorjunta.fi, Kivivuori, 2013.)

Robert Mertonin anomiateoria väittää, että kulttuuri asettaa kaikille yhteiskunnan jäsenille paineen rahallisen menestyksen saavuttamiseksi, mutta alempien sosiaalisten luokkien edustajilla on vähemmän laillisia keinoja näiden tavoitteiden saavuttamiseen. Tämä voi johtaa rikollisuuteen laillisten keinojen hylkäämisen kautta. Teoria on saanut kritiikkiä, sillä se ei selitä muiden kuin alempien luokkien rikollisuutta tai muita tavoitteiden saavuttamiseen liittyviä esteitä. (Rissanen 2012.)

Tutkimuksissa on havaittu yhteys sosiaalisen huono-osaisuuden ja rikollisuuden välillä, ja syrjäytyminen on keskeinen tekijä nuorten rikollisuuden selittäjänä, erityisesti sosiaalinen syrjäytyminen. Paineteorian mukaan vakavaan väkivaltaan syyllistyvät nuoret ovat usein niitä, joiden siteet kouluun tai työelämään ovat katkenneet. (Rissanen 2012.)

7.3 Valikoitumisteoria

Valikoitumisteoria keskittyy yksilön ominaisuuksiin ja pyrkii selittämään rikoskäyttäytymistä sitä kautta. Valikoitumisteorian mukaan yksilöiden ominaisuuksien mukaan tietyt ihmiset syyllistyvät rikoksiin muita todennäköisemmin. Yksilön ominaisuudet, kuten aggressiivisuus, impulsiivinen käyttäytyminen ja puutteelliset kognitiiviset kyvyt voivat olla yhteydessä rikoskäyttäytymiseen. (Rikoksantorjunta.fi, Kivivuori, 2013.)

Rikosalttiudessa on heterotyyppinen jatkuvuus. Eri ikäisenä sama alttius saa eri ilmauksia. Yksilöiden luonteet ovat erilaisia ja suhteellisen vakaita. Yksilöiden luonteet ovat erilaisia toiset ovat enemmän impulsiivisempia, lyhytjännitteisempiä, aggressiivisempia ja/tai päihdehakisempia, kun toiset. (Kivivuori, 2008, 136.)

7.4 Oppimisteoriat

Oppimisteorioiden mukaan rikoskäyttäytyminen opitaan sosiaalisissa tilanteissa. Rikoksia tehdään, kun niihin vaadittavat mallit omaksutaan. Oppimisen yksi teoria on neutralisaatioteoria, joka tutkii rikosentekijän tapoja selittää rikoksiaan itselleen ja muille. Rikoksen tekijä selittää tekemiään rikoksiaan mahdollisimman positiivisessa valossa. Esimerkiksi, että tekijän tekemä rikos ei ole niin paheksuttava, koska siitä ei ole ollut haittaa mahdolliselle uhrille tai, että tekijä on

ollut mielentilassa, jossa hän ei ole voinut olla vastuussa tekemisestään, eikä muilla ole oikeutta täten tuomita hänen tekemäänsä rikosta. (Rikoksentorjunta.fi, Kivivuori, 2013.) Rikollisuutta voi oppia myös alakulttuurisesti, esimerkiksi omalta kaveripiiriltään, tai yleiskulttuurillisesti, kuten medialta (Kivivuori, 2008, 266).

Oppimisteorian perustana on Edwin H. Sutherlandin ajatus, että rikollisuus on opittua käyttäytymistä kanssakäymisessä muiden kanssa. Rikollisuus ei vaadi suoraa kontaktia ammattirikollisten kanssa, vaan vaikutteita voi saada myös vähemmän lainkuuliaisista henkilöistä. Rikollinen ystäväpiiri lisää yksilön rikoskäyttäytymisen riskiä, kun taas toisenlaiset sosiaaliset suhteet voivat estää rikollista toimintaa. Sutherlandin keskeinen käsite on differentiaalinen assosiaatio, jossa rikolliset käytännöt ja motiivit opitaan ryhmässä. Oppimisen intensiivisyys ja kesto vaikuttavat siihen, kuinka vahvasti yksilö altistuu rikollisille määritelmille. Kritiikkiä Sutherlandin teoriassa on, sillä se ei selitä, miksi jotkut ihmiset valitsevat rikollisia ystäviä ja toiset eivät, ja se jättää yksilölliset erot huomiotta. (Rissanen 2012.)

7.5 Leimaamisteoria

Leimaamisteorian mukaan, jos rikokseen syyllistynyt henkilö saa tekemistään rikoksista rikollisen "leiman" muiden silmissä, se vaikuttaa myös hänen omaan käsitykseensä itsestään ja rikollinen toiminta saattaa jatkua helpommin. Leimaamisteoria selittää rikosten jatkamista ensimmäisen rikoksen tekemisen jälkeen eli sekundaarista rikoskäyttäytymistä. Rikoksiin syyllistyneen voi olla vaikea palata työelämään rangaistuksen suorittamisen jälkeen. Työelämän, perhe-elämän tai harrastusten ja muiden tärkeiksi katsottujen instituutioiden ulkopuolelle jääminen vaikeuttaa rikoksista luopumista.

Leimaamisteoria keskittyy rikollisuuden jatkumoon, kun taas muut rikollisuuden teoriat saattavat paremmin selittää sitä, miksi yksilö syyllistyy alun perin ensimmäisen rikokseen. Uusintarikollisuutta voidaan leimaamisteorian mukaan ehkäistä tukemalla rikoksentekijän sitoutumista ja sopeutumista yhteiskuntaan rikosten jälkeen. Rangaistuksen uhka voi toimia myös osalle ihmisistä pelotteena, joka estää rikokseen syyllistymisen. (Rikoksentorjunta.fi, Kivivuori, 2013.)

Yksilöt kokevat jatkuvasti erilaisia teemoitteluita ja leimauksia, joista yksi vahvimmista on rikosoikeusjärjestelmän kautta tapahtuva leimaaminen. Rikokseen syyllistyminen pakottaa yksilön kohtaamaan sekä itsensä että muiden ihmisten reaktiot, mikä voi johtaa rikollisen käyttäytymisen normalisoitumiseen. Leimautumisteoria käsittelee rikosta sosiaalisena prosessina, jossa rikos ja rikollisuus määrittyvät viranomaisten toimesta. Leimautuminen voi johtaa siihen, että yksilö omaksuu ulkopuolisen leiman ja etsii seuraa muista samankaltaisista henkilöistä, mikä voi lisätä rikollista käyttäytymistä. (Rissanen 2012.)

7.6 Sosiaalisen kontrollin teoria

Sosiaalisen kontrollin teorian mukaan jokaisella yksilöllä on haluja ja tarpeita, joita pyritään tyydyttämään. Rikollisia keinoja voidaan kuitenkin viime kädessä käyttää tarpeiden toteuttamiseen.

Kuitenkin sosiaalinen kontrolli ja sosiaaliset siteet saattavat estää yksilöä toteuttamasta rikollisia tekoja tavoitteidensa saavuttamiseksi. Sosiaalinen kontrolli voidaan jakaa viralliseen ja epäviralliseen kontrolliin. Virallinen kontrolli koostuu viranomaisen valvomista säännöistä ja toimenpiteistä, kun taas epävirallinen kontrolli sisältää kaikenlaisia ns. kirjoittamattomia sääntöjä, joita ihmiset noudattavat ja joiden rikkomisesta voi seurata paheksuntaa. Yleensä ihmiset tukeutuvat sellaisiin yhteiskunnallisiin instituutioihin, jotka estävät rikosten tekemistä. Esimerkiksi parisuhteet, työsuhteet ja paikallisyhteisöt ovat tällaisia instituutioita. Sitoutuminen kyseisiin instituutioihin motivoi ihmistä pidättäytymään rikoksista, sillä rikokseen syyllistyminen voi katkaista tällaisia suhteita. (Rikoksentorjunta.fi, Kivivuori, 2013.)

Ajattelemme, että sosiaalisen kontrollin teoria sopii erityisesti selittämään alle 15-vuotiaiden rikoskäyttäytymistä, koska he eivät vielä välttämättä ole sidoksissa edellä mainittuihin yhteiskunnallisiin instituutioihin, kuten parisuhde, työsuhte tai jokin muu tällainen yhteisö.

Sosiaalisen kontrollin teoria jakaa kontrollin viralliseen ja epäviralliseen. Virallinen kontrolli kattaa normit, kuten koulun säännöt ja rikoslain, ja siihen liittyvät tahot, jotka valvovat näiden normien noudattamista. Epävirallinen kontrolli, vaikkakin vähemmän selkeä, on tehokasta ja ilmenee esimerkiksi vanhempien rangaistuksina tai ystävien paheksuntana. Travis Hirschi on määritellyt neljä sidettä, jotka sitouttavat yksilön yhteiskuntaan: kiintymyksen, sitoutumisen, osallistumisen ja yhteisten arvojen jakamisen. Heikot siteet lisäävät rikollisen käyttäytymisen todennäköisyyttä. (Rissanen 2012.)

7.7 Itsekontrolliteoria

Itsekontrolliteorian mukaan. Yksilön heikko itsekontrolli voi selittää rikoskäyttäytymistä. Yksilöt, joilla ei ole vahvaa itsekontrollia tekevät rikoksia hetken mielijohteesta, eivätkä ajattele sen seurauksia. Itsekontrolliteoria sopii osaltaan selittämään väkivaltaista käytöstä. Yksilöt, joiden itsekontrolli on heikko, hakeutuvat sosiaalisiin ympäristöihin, joissa sosiaalinen kontrolli on heikko tai puuttuu kokonaan. (Rikoksentorjunta.fi, Kivivuori, 2013.)

Itsekontrolliteoria on kriminologinen lähestymistapa, joka keskittyy siihen, miksi jotkut ihmiset pidättäytyvät rikoksista. Teorian mukaan ihmisillä on luonnollinen taipumus tyydyttää tarpeitaan, ja he voivat tehdä rikoksia, jos heillä ei ole riittävää itsekontrollia. Itsekontrolli nähdään henkilökohtaisena ominaisuutena, joka kehittyy varhaislapsuudessa ja johon vaikuttavat esimerkiksi impulsiivisuus, lyhytkatseisuus ja kyvyttömyys sietää turhautumista. Itsekontrolliteoria korostaa, että

rikolliset teot usein tapahtuvat, kun yksilö ei mieti tekojensa pitkän aikavälin seurauksia tai muiden reaktioita. Heikon itsekontrollin omaavat henkilöt saattavat myös olla alttiimpia käyttämään alkoholia tai päihteitä, mikä voi lisätä rikollista käyttäytymistä. (Rissanen, 2012.)

Kritikoiden mukaan itsekontrolliteoria on saanut kritiikkiä. Teoria saattaa liioitella varhaislapsuuden kasvatuskontekstin merkitystä ja olettaa, että itsekontrolli on staattinen ominaisuus, joka ei muutu elämän aikana. Tutkimukset kuitenkin osoittavat, että iän myötä ihmiset oppivat paremmin hallitsemaan käytöstään. (Rissanen, 2012.)

8 Erityispiirteitä alle 15-vuotiaiden tekemissä väkivaltarikoksissa

8.1 Nöyryyttämistä väkivalta ja tekojen kuvaaminen

Alle 15-vuotiaiden tekemisistä väkivaltarikoksista löytää tarkemmin tarkasteltuna sellaisia erityispiirteitä, jotka on hyvä huomioida. Alle 15-vuotiaat, jotka ovat syyllistyneet rikoksiin, syyllistyvät niihin todennäköisesti jatkossakin herkemmin. Viime vuosina varsinkin ryöstörikoksissa on havaittu uusia piirteitä, kuten uhriin kohdistettua nöyryytysväkivaltaa ja tekojen kuvaamista (Heiskanen, 2024, 2).

Esimerkkeinä tällainen nöyryyttäminen on voinut olla uhrin pakottamista maahan esimerkiksi polvilleen tai pakottamista sanomaan kameralle alistetussa asemassa esimerkiksi anteeksipyyntöjä, haukkumaan itseään tai ylistämään rikosentekijöitä. Näiden lisäksi nöyryyttäminen on useissa tapauksissa pitänyt sisällään myös esimerkiksi jonkinlaista vaatteiden riisuttamista. Nuorten kuvaamat ryöstötapaukset näyttäisivät olevan sellaisia, joihin osallistuu useita nuoria kerralla. Näissä tapauksissa väkivallan käyttö, uhrin nöyryyttäminen ja teon kuvaaminen ovat oleellisia osia teossa ja itse omaisuuden ryöstäminen uhrilta saattaa olla vain sivuseikka. Yli puolet kuvatuista teoista ovat sisältäneet jotakin uhrin nöyryyttämistä, mutta myös muutakin väkivallankäyttöä kuvataan. On oletettavaa, että tekoja kuvataan myös jaettavaksi muille muun muassa viestintäsovelluksiin ja sosiaaliseen mediaan, mutta itse rikosilmoituksissa on harvoin mainintoja siitä, mille alustalle video on lopulta päätynyt. (Heiskanen, 2024, 18.)

Rikollisuuden raastumista voidaan pitää huolestuttavana ilmiönä. Tämä näkyy muun muassa väkivallantekoihin liittyvien videoiden ja kuvien tallentamisen ja jakamisen yleistymisessä sosiaalisessa mediassa. (Vauhkonen & Korhonen 2025.)

Ajattelemme, että tämä erityisesti väkivallantekoihin liittyvä videointi ja kuvaaminen on selkeästi huolestuttava sekä kasvava ilmiö, ja se liittyy nykyään todella moniin nuorten ja lasten tekemiin rikoksiin. Nykyään puhelin on lapsilla jo niin nuoresta asti ja sen käytön valvominen voi olla joskus puutteellista. Itse näiden tekojen näkeminen esimerkiksi sosiaalisen median kautta voi innoittaa nuoren tai lapsen tekemään samankaltaisia tekoja tai jollain tapaa ihannoimaan niitä.

Ilmiöksi on kohonnut myös nimeltään roadman-kulttuuri, jossa nuoret ja lapset pukeutuvat tietyllä tavalla ja siihen on yhdistetty rikollisuus, esimerkiksi ryöstö sekä muut väkivallantekokset. Roadman-termillä tarkoitetaan väkivaltaista, mahdollisesti johonkin katujengiin kuuluvaa ja usein myös teräasetta mukanaan kantavaa nuorta miestä. Tyypillisesti tällainen henkilö liikkuu myös isommassa porukassa muiden samankaltaisten henkilöiden kanssa. Roadman-kulttuuriin

liittyy yleensä myös kalliit tietyn merkkiset vaatteet sekä erilaiset rap-genret. Nyt 2020-luvun puolella tämä ilmiö on yleistynyt Suomessa nuorten rikollisuuden kasvun mukana. (Yle.triplet, Vaismaa, 2023.) Ryöstöissä tavoitellaan jollain tasolla vaatteita ja asusteita siten, että erityisesti tietyt merkit ja niiden kopioversiot korostuvat. (Heiskanen, 2024.) Tässä roadman-ilmiössä voidaan mielestämme rikollisten tekojen taustalla vaikuttavana syynä pitää myös tietynlaisen statuksen ja huomion hakemista itselleen, sillä nämä roadmanit liikkuvat usein useamman henkilön porukoissa. Tällöin voitaisiin kuvitella, että helposti erilaiset tilanteet voivat alkaa yllyttämisestä tai siitä, että halutaan näyttää, että uskaltaa tehdä jotakin, minkä tekeminen lopulta on kuitenkin rikollista.

8.2 Huomion ja julkisuuden haku

Yhtenä erityispiirteenä alle 15-vuotiaiden väkivaltarikoksissa voidaan pitää huomion tai julkisuuden hakua väkivaltaisella teolla. Seuraavaksi käsittelemme esimerkkitapauksena alla 15-vuotiaiden väkivaltarikoksista melko ääritapauksena Viertolan kouluampumisen. Joissain tapauksissa alle 15-vuotias saattaa hakea huomiota tai julkisuutta väkivaltaisella teollaan. Taustalla teolle voi olla esimerkiksi huomaamatta jääminen, syrjintä tai kiusaaminen. Alle 15-vuotias ei osaa välttämättä ajatella sen pidemmälle tekonsa seurauksia ja ajattelee, että ihmiset huomaavat hänen huonon olonsa jonkin väkivaltaisen teon myötä. Kuitenkaan väkivaltainen teko ei varmasti helpota alle 15-vuotiaan oloa, kun hän tajuaa, mitä teosta on todella seurannut.

12-vuotias poika ampui 2.4.2024 Viertolan koululla kolmea luokkalaistaan, joista yksi kuoli ja kaksi loukkaantui vakavasti. Helsingin sanomien julkaisussa *Kouluampujat hakevat teoillaan julkisuutta ja kuolemattomuutta, sanoo ylilääkäri: "Pettymään joutuvat"* (Mäki-Kokkila, 2024), työelämäprofessori ja ylilääkäri Hannu Lauerma kertoo, että kouluampujat usein haluavat kuuluisuutta ja saavat vaikutteita muilta. Tässä Viertolan tapauksessa on Helsingin sanomien artikkelin mukaan selvinnyt, että 12-vuotias kouluampuja halusi nähdä itsensä uutisissa ja julkaisi esimerkiksi kuvia aseesta Redditissä ennen tekoa.

Lauerman mukaan idea koulusurman toteuttamisesta saadaan usein muilta ja tällöin puhutaan tarttuvasta käyttäytymisestä. Lauerma tuo esiin sen, että esimerkiksi Suomeen koulusurmat ovat kantautuneet Yhdysvalloista. Lauerman mukaan nämä nuoret ja lapset, jotka suunnittelevat tällaisia tekoja, ovat monissa tapauksista kokeneet syrjinnän ja mitättömyyden tunteita, ja vasta-reaktiona he kaipaavat näkyvyyttä. (Mäki-Kokkila, 2024.) Tästä voimme päätellä, että yksi vaikuttava syy alle 15-vuotiaiden tekemien väkivaltarikosten takana on juuri tämä näkyvyyden hakeminen, koska nuori tai lapsi itse voi huonosti. Tarttuvaa käyttäytymistä voidaan tukea mielestämme sillä ajatuksella, että nuoren tai lapsen kavereilla ja piireillä, missä tämä liikkuu, on todella suuri vaikutus tämän käytökseen. Ajattelemme, että myös sosiaalisessa mediassa nähtävät asiat voi

laskea tähän tarttuvaan käyttäytymiseen, koska siellä usein uutisoidaan ja jaetaan esimerkiksi näistä kouluampumisista paljonkin tietoa ja materiaalia.

Helsingin Sanomien nettisivujen julkaisussa *Tällaista elämää Viertolan 12-vuotias kouluampuja on viettänyt tekonsa jälkeen* (Vahtera, 2024), käydään läpi sitä, mitä 12-vuotiaalle pojalle on tapahtunut tapahtuman jälkeen. Poliisin kuulustelupöytäkirjasta käy ilmi, että 12-vuotias poika on ollut ampumisen jälkeen jonkinlaisessa sijoituspaikassa. Se, missä tai millainen tämä kyseinen sijoituspaikka on, ei käy kuulustelusta ilmi. Poliisi on salannut tarkemmat yksityiskohdat pojan olinpaikasta.

Valtion koulukotien vs. johtaja Kaisa Tammi vahvisti uutisen mukaan Helsingin Sanomille, ettei alle 15-vuotiaan rikosentekijän osalta ole rikosoikeudellista prosessia, vaan kyse on lastensuojeluasiasta. Vakavaa rikosta tutkittaessa lapsi voidaan kuitenkin sijoittaa sijaishuoltoon kiireellisesti lastensuojelulain perusteella. Viertolan kouluampumisesta epäilty 12-vuotias poika ei ole rikosoikeudellisessa vastuussa nuoren ikänsä vuoksi. Alle 15-vuotiaiden rikokset käsitellään lastensuojeluasioina. Tämän takia asiaa ei ole siirretty syyttäjälle syyteharkintaan vaan se käsitellään lastensuojelun ja poliisin kanssa yhteistyössä. (hs.fi, Vahtera, 2024.)

Ajattelemme, että tämä voi aiheuttaa monissa varmasti erilaisia reaktioita ja voi tuntua kohtuuttomalta, että tekijälle ei tule tapauksesta samanlaista rangaistusta, kuin esimerkiksi silloin, jos hän olisi ollut yli 15-vuotias tekohetkellä. Yksi henkilö on 12-vuotiaan pojan teon seurauksena kuitenkin kuollut ja kaksi loukkaantunut. Tämän takia tapauksen miettiminen on mielestämme hieman jopa ristiriitaista, koska tekijä on vasta ihan lapsi ja kuitenkin syyllistynyt tuollaiseen tekoon, jota ei voi pitää mitenkään hyväksyttävänä keneltäkään. Toivon mukaan tämän lastensuojelun tiiviin yhteistyön kautta hänen tekonsa on mahdollista saada jäämään hänen ainoaksi väkivaltaiseksi teoksi hänen koko elämänsä aikana. Sitä ainakin haluaa uskoa, että lastensuojelun päällimmäinen tavoite ja päämäärä on nimenomaan tässä tilanteessa saada pojalle vielä mahdollisimman hyvä ja vakaa tulevaisuus, koska hän on vielä todella nuori ja hänellä on koko elämä joka tapauksessa edessään.

Huomion ja julkisuuden hakua nuorten väkivaltarikosten taustalla voidaan selittää esimerkiksi yksinäisyydellä, kiusaamisella tai lapsen kokeman syrjymisen tunteella. Lapsen vanhemmat asettavat lapselleen merkittävimmät rajat kasvatuksessa. Jos näitä rajoja ei ole pystytty lapselle kunnon asettamaan, on sen seurauksena rajaton ja turvaton lapsi. Tällaisen lapsen paha olo voi purkautua esimerkiksi ilkivaltana ja erilaisina väkivallan tekoina. Tämän takia lapsi voi myös jäädä kaveripiirissä ulkopuoliseksi. Tämä rajojen puuttuminen ja tutusta kaveripiiristä ulkopuolelle jättäminen voivat tehdä nuoren olemuksesta kovan ja kaukaisen. (Kinnunen 2003, 160–161.)

Lisäksi persoonallisuushäiriöitä voidaan pitää yhtenä selittävänä tekijänä syynä huomion hakuun ihmisen tekojen taustalla. Persoonallisuushäiriöt jaetaan tavallisesti kolmeen pääryhmään A, B ja C. Näistä ryhmä B kuvaa ihmisellä olevan epäsosiaalinen, epävakaa, huomionhakuinen ja narsistinen persoonallisuus. Tässä B-ryhmässä myös tunne-elämän epävakaus tai impulsiivisuus ohjaavat käyttäytymistä. Lisäksi ihmisen empatiakyky on heikentynyt. Huomionhakuudessa ihmisen dramaattinen tai teatraalinen tunteiden ilmaisu ja huomion hakeminen ovat korostuneet pitkällä aikavälillä ja haittaa tuoden. Huomionhakuista persoonallisuuden omaava ihminen on helposti toisten ihmisten ohjattavissa ja yleensä hakee teoillaan ensisijaisesti yleisön huomiota. (Rovasalo, 2023.)

8.3 Haasteet

Alle 15-vuotiaiden osuus vakavissa väkivaltarikoksissa on jo suurempi kuin 15–17-vuotiaiden osuus. MTV Rikospaikka ohjelmassa Rikoskomisario Jari Kinnunen kertoo, että 15-vuotiaita käytetään torpedoina. He ovat jo huumeenkoukussa. Tällä hetkellä ei ole keinoja katkaista rikoskierrettä. Kinnusen mukaan tilanne on lähellä katastrofia. Lastensuojelulaki on liian vanha eikä se vastaa nykypäivää. (Palmen, 2024.)

Poliisi ei pysty katkaisemaan alle 15-vuotiaiden rikoskierteitä, koska pakkokeinoja pidättämiseen ja vangitsemiseen ei heidän osaltaan voi käyttää. Alle 15-vuotias rikoksesta epäilty voidaan ottaa säilöön enintään vain 24 tunniksi. (Palmen, 2024.)

Esimerkkitapauksena 25.11.2022 Vantaan Hakunilassa nuori 14-vuotias poika joutui erittäin vakavan väkivaltarikoksen uhriksi. Tapauksessa poliisi epäili kuutta alaikäistä, joista neljä oli 15–17-vuotiaita ja kaksi oli alle 15-vuotiaita. Tapauksessa poliisi käytti erilaisia, kovia pakkokeinoja, kuten matkustuskieltoa ja vangitsemista (Palmen, 2022). Tässä tapauksessa kuusi eri ikäistä alaikäistä nuorta pahoinpiteli rajusti, nöyryytti ja riisutti alasti 14-vuotiaan pojan. Nuoret videokuvassivat tämän tapahtuman (Härkönen, 2022).

MTV:n uutisessa Itä-Uudenmaan poliisi kertoo, että neljä rikoksesta epäillyistä nuorista oli tapauksessa 15–17-vuotiaita ja heihin käytettiin aluksi kovia pakkokeinoja rikoksen selvittämiseksi. Itä-Uudenmaan poliisin nuorten tutkintaryhmän rikosylikonstaapeli Pia Katajalan mukaan tapauksen myötä yksi nuorista vangittiin, kaksi määrättiin tehostettuun matkustuskieltoon ja yksi perusmuotoiseen matkustuskieltoon. Katajalan mukaan nämä pakkokeinot auttavat sotkemis- ja jatkamisvaaraan, jotta kyseisessä tapauksessa ollut isompi porukka ei kävisi tapahtumia keskenään läpi ja näin hämmettäisi tutkintaa. Kuitenkin kaksi alle 15-vuotiaasta rikollisesta teosta epäiltyä poliisin oli päästettävä Hakunilan jutussa vapaaksi, koska heihin ei saa käyttää liikkumisvapautta rajoittavia pakkokeinoja (Härkönen, 2022).

Alle 15-vuotiaaseen käytettävistä pakkokeinoista säädetään pakkokeinolaissa 806/2011. Pakkokeinolain 2 luvun 5 § säädetään pidättämisestä esitutkinnan aikana ja siinä säädetään, että alle 15-vuotiaana tehdystä rikollisesta teosta epäiltyä ei saa pidättää. Pakkokeinolain 2 luvun 11 § säädetään vangitsemisesta esitutkinnan aikana ja siinä säädetään, että alle 15-vuotiaana tehdystä rikollisesta teosta epäiltyä ei saa vangita. Pakkokeinolain 5 luvun 1 § säädetään matkustuskiellon edellytyksistä ja siinä säädetään, että alle 15-vuotiaana tehdystä rikollisesta teosta epäiltyä ei saa määrätä matkustuskieltoon. Nämä edellä mainitut kiellot alle 15-vuotiaan kohdalla rajoittavat poliisin mahdollisuuksia rajoittaa alle 15-vuotiaan rikollisen teon tekijän valvomista esitutkinnan aikana.

Pakkokeinolain 11 luvun 1 b § säädetään vielä pakkokeinojen käyttämisestä rikollisen teon epäilyn johdosta. Kyseisessä pykälässä säädetään, että: *“Alle 15-vuotiaana tehdyksi epäillyn esitutkintalain 3 luvun 5 §:ssä tarkoitetun rikollisen teon johdosta saadaan rikollisesta teosta epäilty ottaa kiinni tai käyttää tämän lain 4 tai 6–10 luvussa tarkoitettua pakkokeinoa kyseisen pakkokeinon käyttöä koskevien edellytysten täytyessä.”* Eli tämän lakipykälän johdosta alle 15-vuotiaan rikollisen teon tekijän kohdalla pidättäminen, vangitseminen ja matkustuskieltoon määrääminen ei ole poliisin toimesta mahdollista missään tilanteessa. Pakkokeinolain 4 tai 6–10 lukujen pakkokeinojen käyttäminen on kuitenkin näin ollen alle 15-vuotiaan rikollisen teon tekijän kohdalla mahdollista tämän pakkokeinolain 11 luvun 1 b § säädöksen mukaisesti mahdollista. Tämän pakkokeinolain 11 luvun 1 b § mukaisesti alle 15-vuotiaita voidaan siis esimerkiksi pitää poliisin toimesta kiinniotettuna 12 tuntia ja enintään 24 tuntia.

8.4 Tapahtumapaikat

Tunne rikollisuuden lisääntymisestä voi olla suuri. Kun yksittäiseltä kansalaiselta kysytään, onko väkivalta lisääntynyt Suomessa, vastaus on useimmiten kyllä. Kun taas kysytään, onko väkivalta lisääntynyt heidän omalla asuinalueellaan, on vastaus useimmiten, että tilanne on pysynyt ennallaan. Luotettava kuva rikollisuudenmäärästä edellyttää tietoa, sekä ilmi, että piilorikollisuudesta. (Kivivuori, Aaltonen, Näsi, Suonpää, Danielsson, 2018, 111.)

Ympäristön rikosalttius tarkoittaa sitä, että rikokset tapahtuvat tietynlaisissa ympäristöissä. Eri ympäristöissä on erilainen moraalinen konteksti, joka voi suosia rikollisia tekoja tai sitten vastavasti suosia lain noudattamista. Rikosaltis ympäristö viittaa sosiaaliseen ympäristöön, joka rohkaisee rikoskäyttäytymiseen. (Kivivuori, Aaltonen, Näsi, Suonpää, Danielsson, 2018, 219.) Moni nuori, joka tekee väkivaltarikoksia, käyttäytyy täysin päinvastaisesti kotona vanhempien seurassa. Rikosaltis ympäristö voi olla taas vapaa-ajalla kauppakeskuksessa.

Esimerkiksi nuorten ryöstörikkokset tapahtuvat useimmiten sellaisissa paikoissa, joissa paikan valvonta on vähäistä tai sitä ei ole ollenkaan. Ryöstöjä tehdään entistä enemmän ulkona ihan kaduilla, linja-autopysäkeillä tai asuinalueiden läheisillä metsäalueilla. Lisäksi kauppakeskusten ja kauppohenkilöstön piha-alueet ovat yleistyneet ryöstöjen tekopaikkoina. Nämä ovat monesti paikkoja, joissa nuoret viettävät aikaa iltaisin, eikä siellä kauppakeskusten pihalla valvonta ole välttämättä samalla tasolla kuin kaupan sisäpuolella. Näiden lisäksi myös koulujen pihat ja muut vastaavat valvomattomat nuorten ajanviettopaikat ovat melko yleisiä ryöstörikkosten tapahtumapaikkoja. (Heiskanen, 2024, 21.) Tästä voidaan oikeastaan päätellä, että suurin osa alle 15-vuotiaiden muustakin rikollisuudesta painottuu edellä mainittuihin paikkoihin, eli sinne missä nuoret ja lapset eniten viettävät vapaa-ajallaan aikaa.

Koulukiusaaminen on yksi yleinen muoto, jossa nuoret voivat kohdistaa väkivaltaa toisiin ikätovereihinsa. Suuri osa alle 15-vuotiaiden pahoinpitelyistä tapahtuu itse koulussa tai sitten koulun ympäristössä. Koulun ympäristöön lukeutuvat myös koulumatkat sekä koulun alue koulun ulkopuolella eli iltaisin tai viikonloppuisin. (Paljakka & Tuunila, 2024.) Alaikäisten tekemät rikokset kohdistuvat pääasiassa toisiin alaikäisiin henkilöihin. Teräaseita sekä sosiaalista mediaa tai kuvaamista koskevat maininnat ovat viime vuosina yleistyneet myös suhteessa alaikäisten tekemien rikosten määrään. (Danielsson, 2022, 2.)

9–12-vuotias lapsi on jo hieman itsenäistynyt. Lisääntyneestä itsenäisyydestään huolimatta lapsi on kuitenkin riippuvainen vanhemmistaan. Vanhempien tulee taata, että lapsi saa aikaa vanhemmilta, hyväksyntää, turvaa ja hoivaa. Lapsen on tärkeä saada tuntee, että häntä tarvitaan ja häneen luotetaan. Perheessä voi olla kiireistä, mutta tavallisten arkisten asioiden tekeminen yhdessä on lapselle arvokasta ja tärkeää. (mll.fi, 2024.)

Ajattelemme, että lapsen vanhemmat harvoin tietävät tarpeeksi tarkkaan, missä tai kenen kanssa heidän lapsensa liikkuu vapaa-ajallaan. Olisi tärkeää, että vanhemmilla olisi edes jonkinlainen käsitys, mitä heidän lapsensa puuhaa vapaa-ajalla. Lapsi voi ja osaa nimittäin käyttäytyä hyvinkin eri tavalla kotona, kuin kavereidensa kanssa muualla. Tämän takia vanhempien on tärkeää luoda mahdollisimman vahva ja luotettava side lapseen jo varhaisessa vaiheessa, jolloin lapsikin luultavasti viihtyy kotona paremmin ja haluaa myös elämäänsä liittyvistä asioista keskustella vanhempiensa kanssa avoimemmin.

8.5 Sosiaalinen media

Sosiaalinen media on yleistynyt koko ajan enemmän. Erityisesti nuorten keskuudessa suosittusovellus TikTok toimii algoritmilla. Tiktokin algoritmi hyödyntää toiminnassaan tekoälyä. (Kang & Lou, 2022). Sosiaalisen median algoritmit suosivat usein sisältöjä, jotka herättävät voimakkaita

tunteita. Heikon valvonnan ja turvallisuuden seurauksena TikTokissa näkyy väkivallanteiden leviämistä ja jakamista. Mitä enemmän käyttäjä katsoo jotain tietyn tyyppisiä videoita, sitä todennäköisemmin sovellus esittää samanlaista sisältöä myös jatkossa käyttäjän etusivulle. TikTokin ikäraja on 13, mutta myös sitä nuoremmat lapset käyttävät sovellusta. (Malkasaari, 2023.)

TikTokin algoritmi siis saa nuoret lapset altistumaan esimerkiksi päivittäin sosiaalisen median väkivaltaisille videoille. Tällaisissa videoissa myös videoiden kommenttikentät täyttyvät, mitä sairaimmista kommentteista ja tästä tulee ainakin meillä mieleen se, miten tämä tulee vaikuttamaan kehittyvän lapsen ajattelumaailmaan. Ajatteleminen, että sosiaalisessa mediassa leviävät väkivaltaiset videot tai muu sisältö voivat normalisoida väkivaltaista käyttäytymistä nuorten keskuudessa. Kun väkivalta esitetään viihteenä tai hyväksyttävänä toimintana, se voi vaikuttaa nuorten käsityksiin väkivallan seurauksista. Väkivallalla haetaan nuorten ja jopa lasten kesken statusta ja mainetta.

Ikävä esimerkki väkivallanteosta, joka on jaettu sosiaaliseen mediaan, tapahtui syyskuun 15. päivänä vuonna 2020 Vantaan Kytöpuiston koulun pihalla. Neljä kuudesluokkalaista opiskelijaa kävi 11-vuotiaan pojan kimppeun koulun välitunnilla. Poika menetti tajuntansa väkivallan seurauksena. Tilannetta pahensi entisestään se, että vielä yksi oppilaista kuvasi kaiken ja video jaettiin sosiaalisessa mediassa. (Kirsi, 2021.)

9 Pohdinta

9.1 Johtopäätökset

Koemme, että rikollisuuden keskittyminen yhä pienempään joukkoon ja samalla vakavampien rikosten lisääntyminen herättää huolta. Erityisesti alle 15-vuotiaiden rikosepäilyt ovat haastavia, sillä heidän nuori ikänsä tarkoittaa, etteivät he ole vielä rikosoikeudellisessa vastuussa. Tämä tekee tilanteen arvioimisesta monimutkaista, sillä vaikka heidän toiminnastaan saattaa löytyä huolestuttavia piirteitä, teoilla ei silti ole rikosoikeudellisia seurauksia. Vakavien väkivallantekojen kohdalla yhteiskunnan on pohdittava, kuinka vastata tilanteisiin, joissa nuoret ylittävät rajan. Rangaistusten sijaan voitaisiin keskittyä vielä enemmän rikollisuuden ennaltaehkäisyyn ja nuorten tukemiseen, jotta he voisivat löytää rakentavampia tapoja käsitellä vaikeita tunteitaan ja tilanteitaan, mutta myös rikosoikeudellisen vastuukärajan alentamista on mietittävä. On myös tärkeää ymmärtää se, että mikään väkivalta ei synny tyhjästä, vaan se on usein yhteistä seurausta hyvinkin monimutkaisista sosiaalisista, psykologisista ja ympäristöllisistä tekijöistä.

Ensimmäinen opinnäytetyömme tutkimuskysymyksistä oli: *Onko alle 15-vuotiaiden rikoskäyttäytyminen muuttunut tai lisääntynyt viime vuosina?* Kirjallisuuskatsauksessamme olemme tarkastelleet useita eri näkökulmia, jotka vaikuttavat nuorten väkivaltarikollisuuteen. Olemme huomanneet, että tilastot osoittavat selvää kasvua alle 15-vuotiaiden tekemissä väkivaltarikoksissa, mikä herättää huolta yhteiskunnan tasolla. Erityisesti nuorten tekemät pahoinpitelyt ovat nousseet esiin, ja tämä kehitys vaatii kiireellisiä toimenpiteitä ennaltaehkäisyssä ja puuttumisessa. Eriasteisia pahoinpitelyitä voisi siis pitää yleisempinä alle 15-vuotiaiden tekeminä väkivaltarikoksina.

Opinnäytetyömme on käsitellyt ajankohtaista ja yhteiskunnallisesti merkittävää aihetta, eli alle 15-vuotiaiden tekemien väkivaltarikosten syitä ja kehitystä. Olemme pyrkineet selvittämään vastaamaan opinnäytetyössämme siihen, kuinka paljon alle 15-vuotiaiden tekemät väkivaltarikokset ovat lisääntyneet 2020-luvulla sekä mitä syitä alle 15-vuotiaiden tekemien väkivaltarikosten takana oikein on. Tilastointia alle 15-vuotiaiden tekemistä väkivaltarikoksista on tehty lähivuosilta hyvin, ja ne osoittavat selkeän kasvun väkivaltarikollisuuden määrässä juuri alle 15-vuotiaiden kohdalla.

Vaikka tähän alle 15-vuotiaiden väkivaltarikosten kasvuun vaikuttaneet syyt eivät suoraan tutkimuskysymyksessä tulekaan pohdittavaksi asiaksi, tarkastelimme myös niitä opinnäytetyössämme. Tulimme siihen lopputulokseen itse, että monet eri syyt voivat vaikuttaa alle 15-vuotiaiden väkivaltarikosten kasvuun. Pohdimme nimenomaan tähän kasvuun vaikuttaneita syitä ja syiksi on esitetty todellisen tilastoidun väkivaltarikollisuuden kasvun lisäksi myös esimerkiksi ilmoituskynnyksen pienenemistä. Nykyään siis alle 15-vuotiaiden tekemistä väkivaltarikoksista

ilmoitetaan helpommin ja pienemmällä kynnyksellä sekä myös puhutaan paljon enemmän, joka lisää tietoa rikollisuudesta entisestään. Tämä ilmoitusten lisääntyminen ja ilmoituskynnyksen pieneminen on mielestämme mielenkiintoinen ilmiö, jonka takia sen halusimmekin esiin nostaa. Onko tämä merkki kasvavasta tietoisuudesta rikoksista ja väkivallasta, vai onko se seurausta yhteiskunnallisista muutoksista, joissa väkivaltarikokset ovat tulleet entistä näkyvämmiksi? Olemme itse sitä mieltä, että nykypäivänä ihmiset ovat entistä valmiimpia puuttumaan ongelmiin, jonka seurauksena ilmoituskynnys rikoksista on pienentynyt ja tietoisuus rikollisuudesta on kasvanut.

Toinen opinnäytetyömme tutkimuskysymyksemme oli: Mitä syitä alle 15-vuotiaiden tekemien väkivaltarikosten takana on? Olemme myös sitä mieltä, että alle 15-vuotiaiden kohdalla syyt väkivaltarikosten taustalla eivät lopulta vaihteile niin paljon, kuin vanhemmillakaan rikosentekijöillä. Voisi ajatella, että alle 15-vuotiaiden kohdalla syyt väkivaltarikosten taustalla alkavat vain oireilemaan jo aikaisessa vaiheessa. Alle 15-vuotiaiden väkivaltarikosten taustalla muutamina keskeisimpinä syinä voitaisiin pitää tutkimuksen perusteella muun muassa perheolojen vaikutusta, huomion hakemista, syrjäytymistä, kiusaamista ja kaveripiirien vaikutusta lapsen toimintaan ja käyttäytymiseen.

Perheolojen merkitys on keskeinen tekijä alle 15-vuotiaan käytöksen taustalla. Perheen tuki ja ohjaus vaikuttavat nuorten käyttäytymiseen, joten on tärkeää, että yhteiskunta panostaa perheiden hyvinvointiin ja tarjoaa apua. Huoltajien vastuulla on olla läsnä, viettää aikaa lasten kanssa ja asettaa rajoja. Olemme sitä mieltä, että on tärkeää keskittyä koko perheen auttamiseen, ei vain nuoren tukemiseen, sillä monet käytösongelmat juontavat juurensa perhetilanteesta. Vanhemmille tulee aina ilmoittaa alaikäisten rikosasioista, mutta mielestämme myös perheolosuhteita tulisi tutkia varsinkin ensikertalaisten rikosten tekijöiden kohdalla ja tarvittaessa puuttua niihin näitä rikosasioita selvittäessä.

Käsittelimme opinnäytetyössämme kriminologisia teorioita, jotka auttavat selittämään vielä syvemmin nuorten väkivaltarikollisuuden taustalla vaikuttavia tekijöitä. Sosiaalisen paineen teoria, valikoitumisteoria ja oppimisteoriat tarjoavat tärkeitä näkökulmia ymmärtääksemme nuorten käyttäytymistä. Koemme, että käsittelemämme kriminologiset teoriat toivat hyvin lisätietoa opinnäytetyössämme aiheeseen ja erityisesti toiseen tutkimuskysymykseemme. Lisäksi nämä teoriat tukivat muita lähteitä, joissa käsiteltiin nuorten väkivaltarikollisuuden taustalla vaikuttavia tekijöitä.

Sivusimme opinnäytetyössämme sosiaalisen median vaikutusta alle 15-vuotiaiden ja myös yleisesti nuorten rikollisuuteen. Erityisesti TikTok-sovellus sekä muu saatavilla oleva sosiaalinen media altistaa nuoria ja jopa lapsia sisällölle, jota heidän ei pitäisi nähdä. Siksi koemme, että sosiaalisen median vaikutusta voidaan oikeastaan pitää myös yhtenä vaikuttavana syynä alle 15-

vuotiaiden väkivaltarikollisuuden taustalla, sillä sosiaalisessa mediassa nähty sisältö vaikuttaa olennaisesti lapsen kehitykseen sekä voi mahdollisesti luoda väärän mielikuvan eri asioista, kuten esimerkiksi väkivallasta.

Kaiken kaikkiaan opinnäytetyömme on pyrkinyt osoittamaan, että alle 15-vuotiaiden tekemät väkivaltarikokset ovat todella monisyinen ilmiö, johon vaikuttavat ja liittyvät monet eri tekijät. Yhteiskunnan tulee ottaa vastuu nuorten ja lasten hyvinvoinnista ja kehittää toimia, jotka tukevat nuoria ja lapsia heidän kasvaessaan ja kehittyessään. Meidän ja varmasti monen muunkin toiveena on, että tulevaisuudessa voimme luoda ympäristön, jossa väkivalta ei ole enää nuorten keskuudessa hyväksyttävää tai normaalia. Tämä vaatii laajaa ja intensiivistä yhteistyötä eri toimijoiden kesken, mukaan lukien erityisesti perheet, koulut, sosiaaliviranomaiset ja poliisi.

9.2 Lopuksi

Opinnäytetyön ja tutkimuksemme toteutuksesta voi havaita meidän kokemattomuuden tieteellisen tutkimuksen tekemisessä. Kumpikaan meistä ei aiemmin ole opinnäytetyötä tehnyt ja se näkyy myös opinnäytetyön jäljessä ja parannettavia kohtia opinnäytetyössä varmasti on. Etenkin aineistonkeruuvaiheessa teimme jonkin verran virheitä, joista saimmekin palautetta opinnäytetyönohjaajiltamme. Suurimmat kompastuskivet olivat tarpeeksi tieteellisten lähteiden puutteellisuus sekä liiallinen tukeutuminen vain yhteen lähteeseen joissain kohdissa opinnäytetyötä. Koemme, että saimme opinnäytetyönohjaajiltamme saamamme palautteen myötä ainakin osittain muokattua lähteitämme tieteellisemmiksi sekä myös laajennettua lähteiden käyttöä läpi jokaisen kappaleen. Mielestämme suoriuduimme kokonaisvaltaisesti itse opinnäytetyöprosessista hyvin ensimmäiseksi opinnäytetyöksi ja saimme yhdistettyä parityönä opinnäytetyön tehdessämme myös molempien omia näkemyksiä aiheeseen liittyen käyttämiemme lähteiden lisäksi.

Olemme koonneet tämän opinnäytetyön aineiston siten, että tieto olisi mahdollisimman ajantasaista ja suurin osa lähteistä onkin 2020-luvun puolelta olevia, eli melko uutta tietoa aiheeseen liittyen. Toisaalta opinnäytetyö sisältää myös vanhempaa kirjallisuutta, etenkin kriminologian osalta, koska kovin uutta aineistoa siitä ei ole saatavilla. Aiheemme myös moneen kertaan jo aiemminkin mainittuna on melko ajankohtainen, joten tietoa aiheeseen liittyen löytyi niin kirjallisuudesta, tilastoista kuin uutisoinnistakin. Aineistoja tietysti pohdimme ja tarkastelimme kriittisesti sekä sen kannalta, onko tieto luotettavaa. Opinnäytetyössä on käsitelty useampaa eri uutista, jotka eivät varsinaisesti ole parhaita lähteitä kirjallisuuskatsaukseen, mutta halusimme ottaa myös niitä tarkasteluun, koska meitä kiinnosti erityisesti myös se, miten aihetta käsitellään mediassa. Koimme kuitenkin opinnäytetyöhömmme valitsemamme aineistot relevanteiksi ja luotettaviksi oman arviointimme perusteella. Lisäsimme lisäksi jo koko opinnäytetyön ajan lähteiden ja

aineistojen käsittelyn väleihin joissain kappaleissa omaa pohdintaa, koska koimme sen järkeväksi ja sopivaksi niissä kohdissa.

Aiheen rajaaminen selkeästi sujui hyvin ja mielestämme saimme käsiteltyä tässä opinnäytetyössä juuri sitä, mitä meidän oli tarkoituskin sekä vastattua kirjaamiimme tutkimuskysymyksiin niin kattavasti kuin oli mahdollista. Kirjallisuuskatsaus toimi mielestämme tämän opinnäytetyön kannalta hyvin, vaikka aluksi harkitsimme muitakin tutkimusmenetelmiä. Aihetta on tutkittu ja käsitelty sen verran, että lähdemateriaalia löytyi kattavasti aiheeseen liittyen. Saimme mielestämme koottua hyvin nimenomaan alle 15-vuotiaiden väkivaltarikollisuuden taustalla vaikuttavat tekijät ja syyt lähdemateriaalien avulla. Vielä lisääkin tietoa ainakin aihetta sivuten toki löytyy, mutta koemme, että saimme nidottua tähän opinnäytetyöhön hyvin juuri olennaisimmat lähteet sekä niiden tarjoamat tiedot opinnäytetyömme aiheeseen liittyen.

Opinnäytetyön toteuttaminen parityönä onnistui mielestämme melko hyvin. Haasteina siinä koimme työn teon aikataulutuksen, sillä olimme opinnäytetyönprosessin ajan työharjoittelussa eri poliisilaitoksille eri puolella Suomea. Työskentelimme osan opinnäytetyöprosessista eri tehtävissä ja työvuoromme erosivat usein toisistaan. Tämän takia opinnäytetyön tekeminen vaati molemmilta kuitenkin myös jonkun verran sitä itsenäistä tekemistä. Koemme kuitenkin, että parityönä opinnäytetyön toteuttaminen toimi meillä kokonaiskuvaa tarkastellen yllättävänkin hyvin sekä työn kuorma jakautui työtä tehdessä molemmille tasapuolisesti.

Pidimme opinnäytetyöprosessin aikana muutamia kasvotusten tapaamisia, jolloin teimme yhdessä opinnäytetyötä ja yleensä niiden jälkeen sovimme osiot, mitä kumpikin alkaa työstämään. Lisäksi pidimme useampia Teams-kokouksia, jos keskusteltavana oli jotakin isompaa opinnäytetyötä koskettavaa. Teams:n avulla opinnäytetyön läpikäyminen yhdessä oli helppoa ja saimme tällä tavoin myös tiivistettyä yhteistyötämme. Saimme aikataulutettua pääasiassa opinnäytetyön teon järkevästi, mutta toisinaan siinä ilmeni haasteita, koska meillä oli välillä niin eri aikataulut.

Mielestämme opinnäytetyömme aiheesta tarvitsee tehdä vielä tulevaisuudessakin lisää tutkimuksia. Aiheesta löytyy kyllä paljon tietoa esimerkiksi tilastoista ja uutisoinnista, mutta huomasimme opinnäytetyötä tehdessämme, että itse tieteellisiä tutkimuksia löytyy vasta aika vähän. Opinnäytetyömme aihe on hyvin laaja ja siihen liittyy monia eri tekijöitä. Myöskään tutkimuksemme ei tuonut tutkimuskysymyksiimme esiin vain yksittäisiä selkeitä vastauksia vaan eri näkökulmia ja vaihtoehtoja. Mielestämme alle 15-vuotiaiden tekemien väkivaltarikosten takana vaikuttavia syitä voisi olla tarpeen selvittää vielä lisää esimerkiksi jonkinlaisen kyselytutkimuksen tai haastattelun avulla. Koemme, että meidän kokoama kirjallisuuskatsaus aiheesta on kuitenkin loppupeleissä vasta omalla tavallaan pinta raapaisu aiheeseen ja toivomme, että tämä opinnäytetyö myös avaa ideoita tämän lukijoille uusia tutkimuksia ajatellen.

10 Lähteet

Bildjuschkin, K. & Ewalds, H & Hietämäki, J & Kettunen, H & Koivula, T & Mäkelä, J & Nipuli, S & October, M & Peltonen, J & Siukola, R. Työpaperi 1/2020. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) väkivalta- ja sanastoasiantuntijoiden yhteistyössä laatima sanasto. Luettavissa:

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-211-6> Luettu: 5.2.2025.

Danielsson, P. 2022: Nuorten väkivaltarikollisuuden määrä ja piirteet poliisin tietoon tulleen rikollisuuden valossa. Keskusrikospoliisi. Luettavissa: [Nuorten väkivaltarikollisuuden määrä ja piirteet poliisin tietoon tulleen rikollisuuden valossa](#) Luettu 25.10.2024.

Eskola, M. 2024, Mistä ratkaisuja nuorisrikollisuuteen? Juristiuutiset.fi. Luettavissa: <https://juristiuutiset.fi/mista-ratkaisuja-nuorisrikollisuuteen/> Luettu 15.11.2024

Etelämäki, T. 2024, Alle 15-vuotiaiden väkivalta lisääntyy hälyttävästi, kertoo Tilastokeskus. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/suomi/art-2000010429935.html> Luettu 14.1.2025

Haapakangas, K. & Kaakinen, M. 2023, Mitä tuoreimmat tilastot kertovat nuorten väkivaltarikollisuudesta? Tilastokeskus. Luettavissa: <https://stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2023/mita-tuoreimmat-tilastot-kertovat-nuorten-vakivaltarikollisuudesta> Luettu 14.1.2025

Haikansalo, A Korander, T. 2023 Poliisi (AMK)- Opinnäytetyön ohje. Luettavissa: <https://poliamk.fi/documents/25254699/37709942/poliisi-AMK-opinnaytetyon-ohje-2023.pdf/bdbec87a-3e70-fce2-31c3-83e8dd251bb4/poliisi-AMK-opinnaytetyon-ohje-2023.pdf?t=1710408115821> Luettu 2.1.2025

Haikkola, L., Hästbacka, N. & Pekkarinen, E. 2019. Kuka vastaa nuorten rikoksiin? Ammattilaisten, nuorten ja kustannusten näkökulmia palveluihin. Valtioneuvoston kanslia. Luettavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161548/34_Kuka%20vastaa%20nuorten%20rikoksiin.pdf Luettu 12.1.2025

Hakala, J. 2022. Hyvä, parempi, valmis: Opinnäyteopas ammattikorkeakouluille. Gaudeamus Oy.

Hara, J. 2024. Lasten tekemien ryöstöjen ja pahoinpitelyjen määrä jatkaa kasvuaan – ”Ei se kauheasti yllätä”, sanoo 16-vuotias Robin. Yle.fi. Luettavissa: <https://yle.fi/a/74-20105144> Luettu: 10.2.2025

Heiskanen, L. 2024. Nuorten ryöstörikosten piirteet – Poliisin tietoon tullut ryöstörikollisuus vuosina 2015–2023. Keskusrikospoliisi, Tiedusteluosasto, strateginen analyysi. Luettavissa: https://poliisi.fi/documents/25235045/59586767/raportti_nuorten_ry%C3%B6st%C3%B6rikollisuus_julkinen.pdf Luettu 10.2.2025

Jäntti, M. 2023, Alle 15-vuotiaiden tekemät väkivaltarikokset ovat kaksinkertaistuneet Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella. Yle.fi. Luettavissa: <https://yle.fi/a/74-20019673> Luettu 5.1.2025

Kaakinen, M. & Näsi, M. 2021, Nuorisrikollisuuden esiintyvyys ja tekomäärät Suomessa 1995-2020. Kriminologia 1 (1/2021). Luettavissa: <https://kriminologia.journal.fi/article/view/109017> Luettu 12.12.2024

Kang, H., & Lou, C. (2022). AI agency vs. Human agency: Understanding human–AI interactions on TikTok and their implications for user engagement. *Journal of Computer-Mediated*. Luettavissa: https://www.researchgate.net/publication/362778592_AI_agency_vs_human_agency_understanding_human-AI_interactions_on_TikTok_and_their_implications_for_user_engagement Luettu 20.1.2025

Kantola, K. 5/2024. Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö. 15–17-vuotiaat väkivaltarikosten tekijöinä. Mitä syitä nuorten väkivallantekojen takaa löytyy? Luettavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2024051712970>

Kinnunen, S. 2003. Anna mun olla lapsi. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2003.

Kirsi, K. 2021, 11-vuotiaan pojan raju pahoinpitely välitunnilla järkytti vuosi sitten – Vantaa vaakuuttaa, että moni asia on kouluilla muuttunut sen jälkeen. Yle.fi. Luettavissa: <https://yle.fi/a/3-12073010>. Luettu 20.12.2024

Kivivuori, J. & Aaltonen, M. & Näsi, M. & Suonpää, K. & Danielsson, P. 2018: Kriminologia - rikollisuus ja kontrolli muuttuvassa yhteiskunnassa. Tallinna. 3. painos. Gaudeamus Oy.

Lappi, O. 2001: Locken havaintoteoria: Tabula rasa. Mv.helsinki.fi. Luettavissa: [Lukion Filosofia kotisivut](#) Luettu: 5.1.2025

Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2024, mll.fi. 9–12-vuotiaan sosiaalinen kehitys. Luettavissa: <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/9-12-v/9-12-vuotiaan-sosiaalinen-kehitys/> Luettu 24.1.2025

Mannerheimin lastensuojeluliitto, päivitetty 2025, mll.fi. Nuoren aivojen kehitys. Luettavissa: <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/12-15-v/nuoren-aivojen-kehitys/> Luettu: 12.1.2025

Malkasaari, M, 2023. Tampereen yliopisto Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta Kandidaatintutkielma. Millaisia yhteyksiä TikTokin käytön ja nuorten mielenterveyden välillä on? Luettavissa: [Gradupohja](#)

Mäki-Kokkila, E. 2024, Kouluampujat hakevat teoillaan julkisuutta ja kuolemattomuutta, sanoo yllääkäri: "Pettymään joutuvat". Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/pkseutu/art-2000010786916.html> Luettu 8.12.2024

Nollalinja, 2024, fyysinen väkivalta, nollalinja.fi. Luettavissa: <https://nollalinja.fi/vakivallan-muodot/fyysinen-vakivalta/> Luettu 4.2.2024

Paljakka, E. & Tuunila, M. 2024, Alaikäisten väkivaltarikokset räjähtivät käsiin Kaakkois-Suomessa – poliisi perustaa uuden tutkintaryhmän. Yle.fi. Luettavissa: <https://yle.fi/a/74-20137959> Luettu 21.1.2025

Pirhonen, H. 2021, Alle 15-vuotiaan rikos - ja vahingonkorvausvastuu. Luettavissa: <https://www.rikoslakimies.fi/post/alle-15-rikosvastuu-vahingonkorvausvastuu> Luettu 10.12.2024

Poliisi.fi, Nuori rikosentekijä, Luettavissa: <https://poliisi.fi/nuori-rikoksen-tekija> Luettu 12.12.2024

Rantaeskola, S. 2022: Rikos ja rikosprosessi. Toinen, täydennetty painos. Warelia Kustannus Oy Sastamala.

Rikosseuraamuslaitos, 2024. Nuorisorangaistus. Luettavissa: [Nuorisorangaistus - Rikosseuraamuslaitos](#) Luettu: 18.2.2025

Rissanen, A Nuorten vakavan väkivallan muutos ja teonpiirteet 2002–2010. Helsingin yliopisto Valtiotieteellinen tiedekunta Sosiologia Pro gradu –tutkielma, Lokakuu 2012. Luettavissa: <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/ff54a881-0c78-4c4c-aa1e-97965b442649/content>

Rovasalo, A. 2023. Persoonallisuushäiriöt. Duodecim terveyskirjasto. Luettavissa: <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00407> Luettu 17.2.2025

Salminen, A. 2011: Mikä on kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Opetusjulkaisuja 62. Julkaisujohtaminen 4. Vaasan yliopisto. Vaasa. Luettavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-476-349-3>

Salomaa, E: Väkipolttu ja terveys maailmassa – WHO:n raportti. Krug, E & Dahlberg, L & Mercy, J, Zwi, A & Lozano R. Luettavissa: [WHO-raportti2vers](#) Luettu 17.2.2025

Södeström, M. 2023: Halipoliisin reality check -Annetaan nuorten itse kertoa. 1. painos. Deadline Kustannus.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2024, Väkipollan eri muodot. Luettavissa: <https://thl.fi/aiheet/va-kivalta/vakivallan-muodot> Luettu 8.1.2025

Tilastokeskus, 2024, Pahoinpitelystä epäilty yleisimmin 14-vuotias vuonna 2023, Rikos- ja pakkokeinotilasto. Luettavissa: <https://stat.fi/julkaisu/clv3ix2342qed07ulc0p8xlvf> Luettu 15.12.2024

Vahtera, J. 2024, Tällaista elämää Viertolan 12-vuotias kouluampuja on viettänyt tekonsa jälkeen, Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/pkseutu/art-2000010794965.html> Luettu 8.12.2024

Vaismaa, P. 2023, Kuka on roadman? Yle.triplot.io. Luettavissa: <https://yle.triplot.io/uutiset/kuka-on-roadman> Luettu 5.2.2025

Vauhkonen, T & Korhonen, P. 2025 Tilastot ja kyselytutkimukset antavat eri kuvan nuorten väkipollan lisääntymisestä, blogi.thl.fi. Luettavissa: <https://blogi.thl.fi/tilastot-ja-kyselytutkimukset-antavat-eri-kuvan-nuorten-vakivallan-lisaantymisesta/> Luettu: 4.2.2025